

HERÄÄMISEN AIKA

Anthony de Mellon käsitys hengellisestä heräämisestä

Pro gradu- tutkielma
Itä-Suomen yliopisto
Systemaattinen teologia
Marraskuu 2013
Eija Nuutinen

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO – UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

Tiedekunta – Faculty Filosofinen tiedekunta		Osasto – School Teologian osasto		
Tekijät – Author Nuutinen Eija Sinikka				
Työn nimi – Title HERÄÄMISEN AIKA – Anthony de Mellon käsitys hengellisestä heräämisestä				
Pääaine – Main subject	Työn laji – Level		Päivämäärä – Date	Sivumäärä – Number of pages
Systemaattinen teologia	Pro gradu -tutkielma	x	01.11.2013	68
	Sivuainetutkielma Kandidaatin tutkielma Aineopintojen tutkielma			
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tämän pro gradu- tutkimuksen tarkoituksena on pohtia jesuiitapappi Anthony de Mellon (1931–1987) käsitystä hengellisestä heräämisestä. Aasialaisella mystiikan teologialla on ollut valtava vaikutus hänen teologiaansa ja opetuksiinsa, sillä hän vietti elämästään suurimman osan Intiassa. Katolisena jesuiittajärjestön pappina hän vaikutteista huolimatta sitoutuu ignatianaiseen perinteeseen.</p> <p>Tutkimuksen metodina toimii systemaattinen analyysi painottuen argumentaatioanalyysiin ja edellytysten analyysiin. Toisin sanoen pyritään selvittämään, miksi asioiden väitetään olevan tietyllä tavalla ja millaisista lähtökohdista väitteet oikein kumpuavat. Tärkeimpänä tutkimuskysymyksenä on, mitä Anthony de Mello tarkoittaa puhuessaan hengellisestä heräämisestä ja kuinka meditaatio voi auttaa heräämisessä. Tutkimuksen aineistona toimivat Anthony de Mellon omat opetuspuheet ja lyhyet tarinat, joita hän on tehnyt ja koennut muiden uskontojen piiristä. Käyttämäni aineisto koostuu suomenkielisistä käännöksistä.</p> <p>Hengellinen herääminen on monisyinen ja monimutkainen ilmiö, jossa tulee ottaa huomioon useita eri osa-alueita. Tärkeintä on irrottautua maailman, kulttuurin, yhteiskunnan ja omalta osaltaan myös uskonnon, meillä tarjoamista vääristä uskomuksista ja meitä sitovista riippuvuuksista. Meidät on opetettu lapsesta asti uskomaan, ettemme voi olla onnellisia ilman maallista valtaa, menestystä, omaisuutta tai muita ihmisiä. de Mello kuitenkin pyrkii osoittamaan, ett jos olemme riippumattomia, vasta silloin olemme todella onnellisia. Pystymme kyllä nauttimaan aistimaailman iloista, mutta emme enää pelkää menetyksiä.</p> <p>Heräämiseen de Mello tarjoaa kolmivaiheisen tien. Ensin täytyy myöntää, ettei halua herätä. Toiseksi täytyy opetella kuuntelemaan. Kuuntelemiseen tarvitaan halu nähdä välähdys totuudesta, jonka maailma meiltä peittää. Kolmas vaihe heräämisessä on ymmärryksen lisääminen itsehavainnoinnin kautta. Irrottautumalla haluista oman itsen riisumisen kautta tulemme tietoisiksi itsestämme ja Jumalasta.</p> <p>Saavuttaaksemme riippumattomuuden meidän on pyrittävä sanojen taakse kontemplatiivisen meditaation avulla. Kontemplaatio, mielikuvaharjoittelu, jossa ihminen asettaa itsensä vuorovaikutukseen Raamatun henkilöiden kanssa ja keskustelee heidän kanssaan, johtaa meidät vähitellen hiljaisuuteen. Hiljaisuus taas on portti sisäiseen vapauteen eli hengelliseen heräämiseen.</p> <p>Avainsanat – Keywords</p> <p>Anthony de Mello, hengellinen herääminen, meditaatio, kontemplaatio, maailman pahuus, Rakkaus, hiljaisuus, systemaattinen teologia</p>				

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO – UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

Tiedekunta – Faculty Faculty of Philosophy		Osasto – School School of Theology		
Tekijät – Author Nuutinen Eija Sinikka				
Työn nimi – Title HERÄÄMISEN AIKA – Anthony de Mellon käsitys hengellisestä heräämisestä				
Pääaine – Main subject	Työn laji – Level		Päivämäärä – Date	Sivumäärä – Number of pages
Systematic Theology	Pro gradu -tutkielma	x	1.11.2013	68
	Sivuainetutkielma Kandidaatin tutkielma Aineopintojen tutkielma			
Tiivistelmä – Abstract				
<p>This study will observed pastor Anthony de Mello´s (1931-1987) religious ideas of spiritual awaken. de Mello was Jesuit, who grew up and lived most of his life in India. Therefore Indian theology and Eastern mysticism have been great impact to his thought. As a Catholic priest in the Jesuit organization he influenced despite undertakes to ignatian tradition. Method of this study is systematic analysis, especially analysis of argumentation (why somebody claims something) and preconditions (which are conditions to somebody´s claims). Study´s most important question is what Anthony de Mello means to spiritual awaken and how meditation can help human toward it.</p> <p>Materials of this study consists Anthony de Mello's own speeches and short stories, which he has made and put together with other religions. The material consists of Finnish translations. A spiritual awakening is a multi-faceted and complex phenomenon, which should be taken into account in a number of different areas. The most important thing is to break free from the bad world made of culture, society and also some point of religion, contribute to the provision of false beliefs and us binding dependencies. We have been taught since childhood to believe in, that we cannot be happy without any earthly power, success, property or other people. de Mello, however, tries to show that if we are independent, then we are really happy. Yes, we will be able to enjoy the sensory pleasures of the world, but we are no longer afraid of loss.</p> <p>de Mello offers us a three-stage road to waking up. First, person must to admit that he does not want to wake up. Secondly, the need to learn how to listen. To listen to the truth, which is the desire to see a glimpse of the world of us covered. The third step is to add an understanding through introspection. When we give away desires of our own self through disarming we become aware of ourselves and God. In order to achieve independence, we must seek way behind the words through contemplative meditation. Contemplation, mind training, in which the man set himself to interact with people of the Bible and discuss with them, gradually leads us into silence. Silence, on the other hand, is the gateway to the inner freedom of spiritual awakening.</p>				
Avainsanat – Keywords Anthony de Mello, spiritual awaken, meditation, contemplation, evilness of world, love, silence, systematic theology				

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimustehtävä ja metodi	1
1.2 Tutkimuksen lähteet.....	2
1.3 Aiempi tutkimus	5
1.4 Tutkimuksen rakenne.....	6
2 ANTHONY DE MELLO	7
2.1 Anthony de Mellon elämänvaiheet.....	7
2.2 de Mellon suhde roomalais-katolilaisuuteen ja muihin uskontoihin	8
2.3 de Mellon ihmiskäsitys	11
3 HERÄÄMINEN SPIRITUALISENA PROSESSINA.....	15
3.1 Maailman pahuus.....	16
3.2 Herääminen.....	21
3.3 Heräämisen keinot	30
4 NÄKEMISEN VAIKEUS	38
4.1 Katseleminen kontemplaationa.....	38
4.2 Hoitava hiljaisuus	45
4.3 Rakkaus näkemisen taustalla	49
5 LOPPUKATSAUS.....	54
LYHENTEET	60
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	61
Lähteet	61
Kirjallisuus.....	62
Internet -aineisto	64

1 JOHDANTO

Suomessa on viimeisen 40 vuoden aikana noussut esiin kaipuu hengelliseen elämään ja spiritualiteetin harjoittamiseen. Tähän ovat vastanneet muun muassa erilaiset seurakuntien retriitit ja Hiljaisuuden Ystävät Ry omalla toiminnallaan. Näiden lisäksi ympäri maailmaa on kirjoitettu erilaisia harjoituskirjoja hengellisen toiminnan tueksi, joiden avulla ihmiset voivat päästä lähempään yhteyteen Jumalan kanssa. Niitä on kirjoitettu erityisesti eri uskonnollisten yhteisöjen keskuudessa, muun muassa luostareissa ja Aasian maiden hengellisissä yhteisöissä. Eräs tällaisten oppaiden kirjoittaja oli jesuiitapappi ja psykoterapeutti Anthony de Mello, jonka hengelliset harjoitteet pohjautuvat ignatiaaniseen perinteeseen. Ignatius de Loyolan lisäksi de Mellon esikuvina ovat toimineet eri uskontokuntien hengelliset ohjaajat, erityisesti buddhalaisuuden ja hindulaisuuden edustajat. Intiassa hankkimastaan tietotaidosta ja idän uskontojen tuntemisesta ja vaikutteista huolimatta de Mello on sydämeltään roomalais-katolisen kirkon jäsen¹.

1.1 Tutkimustehtävä ja metodi

Tässä pro gradu- tutkielmassa tehtävänäni on selvittää, mitä Anthony de Mello tarkoittaa puhuessaan hengellisestä heräämisestä ja kuinka hänen korostamansa kontemplatiivinen meditaatio voi auttaa heräämisprosessissa, toisin sanoen auttamaan irrottautumaan pahasta maailmasta. Tärkeää tutkimustehtävän kannalta on näin ollen lisäksi selvittää, miten de Mello ymmärtää maailman pahuuden. Toisin sanoen kyse on siitä, millaista kristillistä elämäntapaa meidän tulisi noudattaa selvitäksemme maallisessa elämässämme. Selvittäessäni de Mellon käsitystä hengellisestä heräämisestä pyrin myös vastaamaan kysymyksiin, miksi herääminen ylipäätään on tarpeen ja miksi siihen tarvitaan eri osioita.

¹ KLL, 2008, 5. Tähän viittaa muun muassa de Mellon kirjoittama esipuhe kirjassa Kuuletko linnun laulun?: ”- - En kuitenkaan voi kieltää lukijoiltani sitä seikkaa, että olen katolisen kirkon pappi. Olen vaeltanut sellaisissakin mystiikan perinteissä, jotka eivät kuulu kristinuskon tai minkään uskonnon piiriin, ja ne ovat jättäneet minuun syviä jälkiä. Kuitenkin palaan aina omaan kirkkooni, sillä se on hengellinen kotini.”

Metodinani käytän systemaattista analyysiä. Tällä tarkoitetaan systemaattis-immanenttista tapaa tarkastella tekstejä sekä käsitteiden, väitteiden, argumentaation että edellytyksien analyysin avulla. Analyysissä voidaan käyttää keskitetyksi yhtä tai useampaa edellä mainitusta neljästä analysointitavasta. Omassa tutkimuksessani pyrin erityisesti selvittämään argumentaation analyysin avulla, *miksi* de Mello väittää asioiden olevan tietyllä tavalla ja edellytysten analyysin avulla, *millaisista lähtökohdista* hänen ajatuksensa kumpuavat. Yksittäisten käsitteiden ja väitelauseiden analyysit kulkevat apuna, sillä ne rakentavat pohjan sekä argumentaation että edellytysten analyysille.²

1.2 Tutkimuksen lähteet

Tutkimukseni lähteinä käytän jesuiittapappi Anthony de Mellon suomennettuja kirjoituksia, joita ovat seuraavat: *Sadhana: tie Jumalan luo*, Lähteillä: hengellisten harjoitusten kirja, *Rakkauden tiellä*, *Kuuletko linnun laulun*, *Viisauden välähdyksiä*, *Tyhmyyden välähdyksiä*, *Kuunteleminen: Mietiskelyä Ignatius de Loyolan Hengellisten harjoitusten äärellä*, *Havahtuminen: A. de Mellon pitämän hengellisen konferenssin nauhoitetut luennot* sekä *Uudistuminen: löydä elämän syvempi merkitys*. Huomioitavaa on, että de Mellon tapa kirjoittaa ei ollut tieteellinen, vaan hänen kirjoituksensa koostuvat pääasiallisesti lyhyistä tarinoista, vertauksista ja niiden selityksistä. Kolmea viimeksi mainittua teosta pidän lähteistä tärkeimpinä, sillä ne kokoavat muissa kirjoissa kerrotun selkeästi ja tarkasti. Ne myös avaavat de Mellon ajattelua paremmin kuin muut kirjat, sillä ne perustuvat hänen omiin opetuspuheisiinsa.

Kirja *Sadhana: tie Jumalan luo* ohjaa ihmistä mietiskelyn kautta lähemmäksi Jumalaa. Käsite 'sadhana' tarkoittaa kirjan takakannen mukaan ”hindulaisuuden ja buddhalaisuuden ajatustapaa, jossa kuvaillaan ja konkretisoidaan Jumalan olemusta.”³ Käsitteen taustalta löytyy pyrkimys meditaation kautta päästä eroon Jumala-yhteyttä häiritsevistä persoonallisuuden tekijöistä. Tämän jälkeen ihminen voi

2 Jolkkonen 2007, 12–19.

3 SDH 1981, takakansi.

löytää tien Jumalan yhteyteen. Yksi Anthony de Mellon elämäntehtävistä oli kristillisen mietiskelyn rikastuttaminen tällaisen sadhana -tien ajatuksella.

Lähteillä: hengellisten harjoitusten kirja yhdistelee Ignatius de Loyolan *Hengellisten harjoitusten* ajatuksiin vaikutteita itäisten uskontojen meditaatiotraditioista. Kirjan tavoitteena on tarjota harjoituksia hiljaisuuden ja sisäisen maailman tavoittamiseksi. Kirjassa käytettyjen esimerkkien ja harjoitusten pohjana ovat arkielämän kokemukset sekä Raamatun kertomukset.

Tietä Anthony de Mellon korostamaan yhteiskunnan kahleista vapautumiseen näyttää kirja *Rakkauden tiellä*. Kirjan sisältämät mietiskelyt pyrkivät näyttämään, kuinka vääriä asenteita ihmisellä on ja kuinka meidät on sisäisesti ohjelmoitu kuuntelemaan yhteiskunnan määräyksiä sekä muiden odotuksia. Näin ihmiset elävät vankeudessa, muurien sisällä. Kirjassa esitettyjen mietiskelyjen tehtävänä on ohjata ihmiset takaisin kohti vapautta ja rakkautta, kohti elämän ja lähimmäisen esteetöntä havaitsemista.

Kuuletko linnun laulun on kokoelma lyhyitä tarinoita ja tuokiokuvia, jotka ovat sekä hauskoja että oivaltavia. Lisäksi kirjassa on anekdootteja eri uskontokuntien edustajista. Osa tarinoista on tarjottu selventävä selitys, mutta sitä ei pidä ottaa ainoana oikeana näkökulmana tarinaan.⁴ Teoksen esipuheessa Anthony de Mello esittää kolme tapaa lukea *Kuuletko linnun laulun?* -kirjaa: Ensimmäinen tapa on lukea tarina vain kerran, jolloin se on huvittava tarina. Toisena tapana on lukea tarina kaksi kertaa peräkkäin, miettiä sen sisältöä ja soveltaa sitä omaan elämään. Näin voi saada välähdyksen teologiasta⁵. Kolmantena kohtana on lukea tarina mietiskelyn jälkeen vielä kertaalleen. Tämän jälkeen voi luoda sisimpään hiljaisuuden, jossa tarinan syvyys ja merkitys voivat kaikessa rauhassa avautua. Näin voi de Mellon mukaan tavoittaa jotain, joka on sanojen ja ajatusten takana ja saada kosketuksen mystiikkaan^{6 7}.

Viisauden välähdyksiä tarjoaa nopeasti luettavia, mutta pieninä paloina nautittavia lähtökohtia mietiskelyyn. Teos koostuu lyhyistä tarinoista, joissa osassa on selventävä

4 KLL 2008, 7.

5 KLL 2008, 6. Sivulla 7 de Mello määrittelee sanan 'teologia' taidoksi kertoa tarinoita Jumalasta. Samassa yhteydessä hän pitää sitä myös taitona kuunnella kerrottuja tarinoita.

6 KLL 2008, 7. Mystiikka on de Mellon mukaan taito maistella ja tunnustella sydämessä kirjassa esitettyjen (ja niiden kaltaisten) tarinoiden sisäistä merkitystä, kunnes tarinat johtavat uudistumiseen.

7 KLL 2008, 6.

selitys. Kuten muutkin Anthony de Mellon kirjoittamat teokset, myös Viisauden välähdyksiä on kirjoitettu moniuskonnollisessa hengessä, eikä de Mellon teoksia ole tarkoitettu kristillisen opetuksen tai opinkappaleiden käsikirjoiksi katolisille uskoville tai heidän oppinsa välittämiseksi muille. Tarinoiden opettaja voisi siis olla minkä tahansa uskonnon edustaja.⁸ Esipuheessa kerrotaan kirjan tarinoiden ja niiden sanojen taakse kätkeytyvän viisautta. Viisaus on kätkeytynä tarinoiden henkeen, mielialaan ja ilmapiiriin, eikä sitä voida ilmaista inhimillisen puheen sanoin. Tämä hiljainen opetus voi huomaamatta löytää tien ihmisen sisimpään, ja sitä kautta herättää ja muuttaa ihmisen. de Mello määrittelee viisauden muuttumiseksi ilman vähintäkään omaa yritystä. Viisaus on pelkkää havahtumista todellisuuteen, joka on sanojen ulottumattomissa.⁹

Tyhmyyden välähdyksiä jatkaa Viisauden välähdyksien kerrontaa. Myös siinä kertomukset ovat noin minuutin mittaisia tuokiokuvia eri uskontojen piiristä. Kirjan tarinat näyttävät, miten tyhmyyden takana, ajattelun ulottumissa on viisautta, jota järjellä ei voi ymmärtää. Kirja on vasta äskettäin julkaistu uudistettuna suomenkielisenä painoksena nimellä *Yhden minuutin filosofiaa*.

Kuunteleminen: Mietiskelyä Ignatius de Loyolan Hengellisten Harjoitusten äärellä pohjautuu ignatiaaniseen retriittiin. Retriitin ohjatussa mietiskelyssä pyritään vahvistamaan ihmisten käsitystä siitä, että Jumalan luomana ja lunastamana hän on rakastettu ja hyväksytty sekä opettaa näkemään kaiken luodun sisältämä iankaikkinen hyvä. Kirjan sanomana on ignatiaanisen retriitin kautta kehittää kyky sietää hiljaisuutta ja sitä kautta päästä kosketuksiin omien voimavarojemme kautta. Kirjan toinen tärkeä teema on irtipäästämisestä kyvyn kehittäminen koskien väärää kiintymyksiä, jotka kahlitsevat meitä.¹⁰ Suomentajan esipuheen mukaan kirja pohjautuu de Mellon pitämiin opetuspuheisiin retriitinohjaajien koulutuksessa.¹¹ Kuten *Katseleminen*, myös *Havahtuminen: A. de Mellon pitämän hengellisen konferenssin nauhoitetut luennot* perustuu Anthony de Mellon pitämiin opetuspuheisiin. Teos on toimitettu de Mellon kuoleman jälkeen hänen New Yorkissa

8 VV 2009, 5, 7.

9 VV 2009, 8.

10 KTSM 2010, takakansi.

11 KTSM 2010, 7.

pitämiensä luentojen pohjalta, ja sen on toimittanut de Mellon ystävä ja työtoveri J. Francis Stroud. Havahtuminen Teos näyttää, miten valheellinen maailma vaikuttaa meihin niin moraalikäsitteiden kuin ihmissuhdepuolelkin kautta ja pyrkii pitämään meidät ulkoa ohjautuvina robotteina. Tällaisen maailman säilymisen ehtona on ihmisten tiedostamattomuus, de Mellon sanoin unessa oleminen. Juuri tämän vuoksi de Mello pyrkii havahduttamaan meidät näkemään maailman pahuuden ja irrottautumaan siitä.

Myös vasta äskettäin suomenkielelle käännetty *Uudistuminen: Löydä elämän syvempi merkitys* perustuu Anthony de Mellon itsensä pitämän retriitin materiaaleihin. Teos näyttää, että ajatuksemme kiertävät tottumuksen voimasta kehää. Uudistuminen-kirjan tehtävänä on osoittaa ajatuksiemme rajoittuneisuus ja opastaa meitä löytämään elämällemme uusi suunta: vihasta ja epätoivosta kohti toivoa. Elämällä on syvempi merkitys kuin pystymme näkemään, ja juuri siksi teoksen sisältö esittelee uuden tavan katsoa maailmaa ja Jumalaa.¹²

1.3 Aiempi tutkimus

Pro gradu- ja väitöskirjatasoisessa tutkimuksessa tutkimukseni on Suomessa ensimmäinen, jossa käsitellään Anthony de Mellon opetusta. Aiemmassa tutkimuksessa painopiste on ollut muualla katolilaisessa kirkossa, sen uskossa sekä muissa, erityisesti keskiajan suurissa vaikuttajissa. Hengellistä heräämistä ja sen syntyyn vaikuttaneita prosesseja on tutkittu aiemmin teologian lisäksi myös muissa humanistisissa tieteissä, mutta tutkimus on tapahtunut enimmäkseen yleisellä tasolla.

Ylipäätään intialainen mystiikan teologia ja sen opettajat ovat olleet tähän asti tutkimuksen kohteena Suomessa suhteellisen vähän. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että kiinnostus hengellistä kasvua ja Aasian maiden mystiikkaa kohtaan on lisääntynyt viime vuosina. Näin ollen myös tutkimus on vähitellen kiinnostunut siitä. Näin ollen uskon, ettei tutkimukseni Anthony de Mellosta jää viimeiseksi, vaan pikku hiljaa kiinnostus siintyy keskiajan suurista vaikuttajista viime vuosisadan vielä tällä hetkellä tuntemattomiin nimiin.

¹² UDSTM 2013, takakansi.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimukseni etenee siten, että aluksi esittelen teosten kirjoittajaa, Anthony de Melloa, hänen elämänvaiheitaan tärkeimmiltä osin ja hänen suhdettaan eri kirkkokuntiin. Toisessa luvussa perehdyn tarkemmin myös tutkimuksen kannalta tärkeäksi havaittuun de Mellon ihmiskäsitykseen ja siihen, millaisista asioista hänen ihmiskäsityksensä on rakentunut. Kolmannessa pääluvussa paneudun de Mellon näkemykseen havahtumisesta maailman pahuuteen ja sen osa-alueista. Neljännessä luvussa käsittelen sekä katselemista kontemplaation näkökulmasta. Käsittelen myös hiljaisuutta ja katselemista osana heräämisprosessin tärkeää osaa, rakkautta. Tutkimus päättyy loppukatsaukseen, jossa kokoan yhteen tekemäni havainnot ja analyysini tulokset.

2 ANTHONY DE MELLO

Vuonna 1931 syntynyt Anthony (Tony) de Mello oli intialainen jesuiittapappi ja psykoterapeutti, joka toimi vuosia Intiassa sijaitsevan, sielunhoitoon keskittyvän Sadhana -instituutin johtajana. Hänen työnkuvaansa kuuluivat lisäksi erilaisten retriittien, työpajojen, rukousseminaarien ja terapiakurssien pitäminen erityisesti englannin- ja espanjankielisessä maailmassa. Anthony de Mellon kuollessa äkillisesti vuonna 1987 hänen jälkeensä jäi runsas kirjallinen ja nauhoitettu materiaali hengellistä opetusta. Ystävä ja työtoveri J. Francis Stroud luonnehtii de Mellon työtä seuraavasti *Havahtumisen* esipuheessa:

”Hänen (de Mellon) työssään oli kyse ihmisten herättämisestä oivaltamaan oman suuruutensa. – Hän julisti ”tietoisuuden” sanomaa ja näki, millainen valo voimme olla itsellemme ja toisille, että olemme parempia kuin tiedämme olevamme.”¹³

2.1 Anthony de Mellon elämänvaiheet

Anthony de Mello syntyi 4.9.1931 Bombayssa, Intiassa. Neljälapsisen perheen vanhimpana lapsena Anthonyyn kohdistui vanhempien puolelta odotuksia perheen toimeentulon takaamiseksi. Hänen vanhempansa toivoivat Tonyn seuraavan isänsä jälkiä rautatietyöläiseksi. Anthony de Mello ei veljensä Bill de Mellon mukaan kuitenkaan koskaan luopunut haaveestaan ryhtyä jesuiittapapiksi, vaan teki kaikkensa saavuttaakseen kultaisen unelmansa.¹⁴ Päästessään Jeesuksen seuran noviisiksi 1.heinäkuuta 1947 hänen kutsumuksensa sai vihdoinkin täyttymyksensä.¹⁵

Teologian opintonsa Anthony de Mello suoritti Poonassa vuonna 1958–1962. Sen lisäksi Anthony de Mello opiskeli filosofiaa Espanjassa kolmen vuoden ajan vuodesta

13 HVTM 2001, 6.

14 de Mello, B. 2000, 2.

15 de Mello, B. 2000, 3.

1952 vuoteen 1955 sekä psykologiaa Yhdysvalloissa vuosina 1963–1964. Papiksi Anthony de Mello vihittiin 23.3.1961.¹⁶

Työurallaan Tony de Mello työskenteli opetustehtävien ja retriittien vetäjän tehtävien lisäksi useissa muissa ammateissa. Vuosina 1966–1967 Anthony de Mello toimi Manmad and Shirpur Missions -järjestön esimiehenä. Seuraavasta vuodesta eteenpäin hän työskenteli jesuiittajärjestön noviisioppilaitoksen rehtorina vuoteen 1972 asti. Vuonna 1972 Anthony de Mello oli perustamassa Intian Poonaan instituuttia, joka sai nimekseen ”Institute of Pastoral Counselling and Spirituality at deNobili College”. Myöhemmin instituutti siirtyi Lonavlan kaupunkiin ja se uudelleen nimettiin Sadhana -instituutiksi. de Mello toimi myös kyseisen instituutin johtajana sen perustamisesta aina kuolemaansa asti.¹⁷ Anthony de Mello menehtyi äkilliseen sydänkohtaukseen 31.5. - 1.6. välisenä yönä vuonna 1987. Tuolloin hän oli pitämässä hengellistä seminaaria Fordhamin yliopistossa, Yhdysvalloissa. Kuollessaan hän oli 56-vuotias.¹⁸

2.2 de Mellon suhde roomalais-katolilaisuuteen ja muihin uskontoihin

Anthony de Mello oli koko elämänsä harras katolinen ja piti roomalais-katolilaista kirkkoa kotikirkkonaan. de Mellon perheen vanhemmat olivat koko elämänsä ajan kyselemättä omistautuneita roomalais-katoliselle kirkolle sekä uskollisia kirkon opetuksille. Nämä opit ja rakkauden kirkkoa kohtaan äiti Louisa siirsi myös omille lapsilleen kotiopetuksen kautta. Myöhemmin Anthony opiskeli jesuiittojen ylläpitämässä korkeakoulussa, jossa hän sai lisää innostusta haaveelleen jesuiittapapin urasta. Tony de Mello otettiin jesuiittajärjestön noviisiksi vuonna 1947.¹⁹ Aloittaessaan pappisseminaarissa Anthony de Mello oli veljensä Billin mukaan katolilaisuuden kyllästämä ja oikeaoppisuuden puolustaja. Hän myös piti paavia

16 de Mello, B. 2000, 8.

17 de Mello, B. 2000, 8.

18 de Mello, B. 2000, 1.

19 de Mello, B. 2000, 2, 3.

erehtymättömänä, eikä suvainnut vastaväitteitä keneltäkään koskien kirkon oppia tai muitakaan uskonnollisia asioita. Muutaman vuoden kuluessa hänen jäykät ajatuksensa kuitenkin muuttuivat joustavimmiksi. Muutos alkoi hänen opiskeltuaan psykologiaa Espanjassa.²⁰

Tärkein vaikuttaja de Mellon opetuksissa oli katolisen kirkon perinne. Erityisesti jesuiittajärjestön perustajan Ignatius de Loyolan opetukset kristillisestä mietiskelystä painottuvat de Mellon kirjoituksissa. Kyseinen teos antaa pohjan koko ignatiaanille perinteelle, johon de Mello omassa opetuksessaan sitoutuu. Lisäksi jokaisen jesuiitan tulee käydä teoksen opastama harjoitusretiriitti läpi vähintään kaksi kertaa elämässään.²¹ Spirituaalinen elämäntapa merkitsee jesuiitoille sitä, että Jumala on läsnä koko ajan ja kaikkialla. Jumalan sanalle on löydettävissä symboleja ja vertauksia yksinkertaisimmistakin asioista. Rukoilussa käytettävät Raamatun tekstit auttavat jesuiittoja näkemään, kuinka Jumala toimii heidän kanssaan ja kautta heidän elämässään.²²

Vaikka Anthony de Mellon juuret olivatkin tiukasti kristillisessä mystiikassa ja erityisesti katolilaisessa perinteessä, kirjoituksiinsa ja opetukseensa hän oli ottanut vaikutteita myös buddhalaisuudesta, hindulaisuudesta ja islamilaisesta suufimystiikasta.²³ Erityisesti zenbuddhalaisuuden vaikutus on hänen opetuksissaan suurta. Zenbuddhalaisuuden tärkein opetus on, että ihmisen tulee päästä sanojen taakse ymmärtääkseen olemassaoloa. Mietiskely keskittyy yhteen sanaan tai lauseeseen, joka tunnetaan sanalla koan. Se on arvoitus, johon ei ole vastausta.²⁴ Zenin tie korostaa yksinkertaisuutta ja nöyryyttä. Zen-mietiskelyä harjoitetaan mielen selkeytymiseksi ja hämmennyksen lakkaamiseksi. Avoin ja selkeä mieli antaa mahdollisuuden tarkastella tapahtumien kulkua ja ymmärtää paremmin sekä itseä että maailmaa ympärillämme. Se osaltaan opettaa myös elämään viisaasti niin, ettemme aiheuta tarpeetonta

20 de Mello, B. 2000, 5.

21 KTSM 2010, 15.

22 Jaanu-Schröder 2008, 231.

23 KTSM 2010, 7.

24 Keene 2004, 71.

kärsimystä yhdellekään elävälle olenolle. Zen opettaa ihmisiä ajattelemaan omilla aivoillaan sekä tiedostamaan sisäinen minuutensa ja maailma ympärillään.²⁵

Hindulaisuus taas on Aasian alueen suurin uskonto, joten se ei ole voinut olla vaikuttamatta Intiassa kasvaneen de Mellon ajatteluun. Muutenkin hindulaisuudella ja roomalais-katolilaisuudella on pitkä yhteinen historia Aasian alueella. Artikkelissaan ”Kristillistä teologiaa hindulaisella maaperällä” Jyri Komulainen selvittää, että katoliset teologit ovat tehneet erityisesti juuri Intiassa pitkään lähetystyötä ja pyrkineet yhdistämään uskonnot yhdeksi hindu-katolisuudeksi.²⁶ Intiaan on saapunut myös paljon Anthony de Mellon tapaisia länsimaalaisia, jotka ovat halunneet rikastuttaa omaa uskoaan itämaisella spiritualiteetilla.²⁷ de Mello ei siis ole ainut jesuiitta, joka on yhdistänyt katoliseen ajatteluun hindulaisuuden opetuksia. Päinvastoin hän on osa pitkää jesuiittojen ketjua, jotka ovat eläneet Intiassa ja pyrkineet rakentamaan tavalla tai toisella yhteyttä hindulaisuuteen (ja myös muihin Aasian uskontoihin, kuten buddhalaisuuteen). Artikkelista käy siis ilmi, että juuri jesuiittajärjestö on ollut lähetystyössä aktiivinen. Erityisen mielenkiinnon kohteena jesuiitoilla on ollut gandhilainen vapautuksen teologia. Kiinnostuksen selittävät Komulaisen mielestä gandhilaisen ja ignatiaanisen spiritualiteetin väliset yhtymäkohdat, joita ovat suuntautuminen toimintaan ja askeettisuuteen.²⁸ Uskon erityisesti Intian orientalismilla olleen vaikutusta Anthony de Mellon ajatteluun. Orientalismissa hindulaisuus ja buddhalaisuus määritellään mystisiksi uskonnoiksi. Mystisyys on alun perin negatiivisesti yhdistetty irrationaalisuuteen ja takapajuisuuteen, mutta hyväksyvä orientalismin näkee mystisyyden positiivisena. Erityisesti korostuu orientaalin spiritualiteetti, jonka koetaan olevan vastapaino lännen materiaalisuudelle.²⁹

25 Hye 2009, 8–9.

26 Komulainen 2004, 21–67.

27 Komulainen 2004, 21.

28 Komulainen 2004, 67.

29 Komulainen 2006, 88–89.

Elämänsä loppuun asti Tony oli vaikutteista huolimatta uskollinen katoliselle kirkolle ja jesuiittajärjestölleen, johon kuulumisesta hän omien sanojensa mukaan tunsikin ylpeyttä kuin arvottomuuttakin.³⁰ Anthony de Mellon päämääränä oli tehdä katolisesta kirkosta kaikkien kirkko, johon kristityt, ei-kristityt ja epäilijät kaikki voisivat samaistua. Veljelleen Billille Tony onnistui osoittamaan, että Jumalan suurien tekojen sisällä on jokaiselle ihmiselle paikka, ”aitaus”, johon tämä on tervetullut ja jossa hän on rakastettu.³¹ Jaakko Heinimäen *Katseleminen* -kirjaan kirjoittaman esipuheen mukaan Anthony de Mello ei kuitenkaan pitänyt mitään kirkkoa tai instituutiota itsetarkoituksena, vaan ne toimivat välineinä rakkauteen ja palveluun, joihin kaikki suhteellistuu. Niin ollen kaikkia uskonnollisia instituutioita tulee de Mellon mielestä arvioida niistä käsin. Katolinen kirkko ei tässä suhteessa ollut poikkeus. Sen vuoksi on ollut aikoja, jolloin katolisen kirkon johtajat eivät olisi tahtoneet kuulla de Mellosta sanaakaan. Tällaisen eripurun vuoksi myös hänen kuolemastaan ilmoitettiin mahdollisimman niukin sanakääntein.³²

2.3 de Mellon ihmiskäsitys

Anthony de Mello vaikuttaa siis olleen hyvin monitahoinen persoona. Toisaalta hän oli jesuiitta, joka korosti kuulumistaan katoliseen kirkkoon. Samalla hän kuitenkin hyväksyi muihin kirkkokuntiin kuuluvat, kirkkoon kuulumattomat sekä uskonnon epäilijät. Tästä voi päätellä hänen olleen luonteeltaan hyvin avarakatseinen muita kohtaan. Bill de Mello kuvaa kirjoittamassaan lyhyessä elämäkerrassa Anthony de Mellolla olleen jo kouluaikanaan erittäin hyvät sosiaaliset taidot. Häntä pidettiin koulun idolina sekä opettajien että oppilaiden näkökulmasta.³³

30 LHT 2006, 4.

31 de Mello, B., 2000, 6. ”Tony made me realize that in God's great acres there's a paddock marked "For Agnostics" where I am welcome and loved. And there are paddocks for persons of all persuasions, where each is welcome and loved.”

32 KTSM 2010, 10.

33 de Mello, B. 2000, 2.

Bill de Mello kertoo psykologian opiskelun paljastaneen Anthony de Mellosta taidon johtaa ihmisiä. Juuri psykologian opiskelu vaikuttaa tehneen Anthonysta sen miehen, josta kaikki pitivät ja joka tuli toimeen kaikkien kanssa.³⁴ Anthony de Mellolla on ollut oma käsityksensä hyvästä johtajasta:

Kun muutamat oppilaat ylistivät tunnettua hengellistä johtajaa, opettaja pysyi vaiti.

Kun häneltä myöhemmin kysyttiin asiasta, hän sanoi: ”Tuo mies käyttää valtaa toisiin – ei hän ole mikään hengellinen johtaja.”

”Mikä on sitten hengellisen johtajan tehtävä?”

”Innoittaa, ei laatia lakeja”, opettaja sanoi, ”herättää, ei pakottaa.”³⁵

Juuri tällainen innoittava johtaja ja herättäjä Anthony de Mello vaikuttaa itse olleen, ja juuri siksi hän on ollut pidetty. Jaakko Heinimäki kuvaa häntä taas hengelliseksi opettajaksi, joka ei kuvia kumarrellut.³⁶ Omassa opetuksessaan Anthony de Mello yhdistää *Rakkauden tiellä* -kirjan suomentajan Mikko Peuran mukaan kaksi erilaista näkökulmaa. de Mellon tietämys ja kokemus psykoterapiasta luo pohjan, joka haastaa usein kärkkäästikin elämän ilmiöiden uudelleenarviointiin. Toisaalta opetuksessa näkyy hänen Jeesuksen opetukseen pohjautuva käsityksensä hyvästä elämästä.³⁷ Nämä kaksi yhdessä Ignatius de Loyolan antaman esimerkin mukaisesti rakentavat perustan de Mellon käsityksille uskosta, totuudesta ja ympäröivästä maailmasta. Anthony de Mello vaikuttaa olleen ihminen, joka tietää mitä haluaa, vaikka hän koko elämänsä ajan kutsumuksensa mukaisesti toimikin koko luomakunnan parhaaksi. Mutta miten tämä kaikki on vaikuttanut hänen käsitykseensä muista ihmisistä?

Katolinen käsitys ilmaisee, että ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Jumalan kuvana ihminen eroaa muista luoduista. Ihminen on kutsuttu tuntemaan Luojaansa ja elämään Hänen rakkautessaan. Ihminen on tiedostava, tahtova ja ymmärtävä persoona, ja siksi arvokas sukupuoleen, ihonväriin, koulutustasoon tai muuhun ulkoiseen seikkaan

34 de Mello, B. 2000, 5.

35 TMV 2003, 126.

36 KTSM 2010, 7.

37 RKKT 2007, 7.

katsomatta.³⁸ Anthony de Mellon kirjoituksia lukiessa huomaa, että hän sitoutuu juuri katolisen kirkon käsitykseen ihmisestä. de Mello arvosti ihmisiä sellaisina kuin he olivat, uskontoon ja elämänkatsomukseen katsomatta. Bill de Mello kuvaakin kirjoittamassaan elämäkerrassa veljeään kaikkien ihmisten veljeksi, joka iloitsi suunnattomasti viettäessään aikaansa erilaisia näkökantoja omaavien ihmisten kanssa.³⁹ Anthonyn opetuksessa korostuu ihmisen ja koko luomakunnan kunnioitus suurena ihmeenä, jota täytyy varjella kaikelta pahalta.

Kirjassaan *Rakkauden tiellä* Anthony de Mello puhuu lapsen kaltaisuudesta.

Jeesuksen opetukseen⁴⁰ pohjaten de Mello näkee, että aikuiset ihmiset ovat menettäneet lapsen kaltaisuutensa ja teeskentelevät olevansa parempia kuin ovatkaan. Kun ihmiset ovat menettäneet viattomuutensa, he joutuvat tunnustamaan, etteivät tiedä, keitä he ovat. Ihmiset menettävät kykynsä kuunnella luontoa ja alkavat tavoitella valtaa ja menestystä. Pyrkiessään ylentämään itsensä ihmiset menettävät ainutlaatuisuuden kipinän ja muuttuvat osaksi kontrolloitua massaa.⁴¹ Vaikka emme enää ole lasten kaltaisia, teoksessa *Katseleminen: Mietiskelyä Ignatius de Loyolan Hengellisten harjoitusten äärellä* Anthony de Mello kuvaa meitä kuitenkin kauniiksi ja rakastettaviksi. Vaikka jokaisen ihmisen onkin muututtava paljon päästäkseen irti synnistä ja nähdäkseen Jumalan, jokainen ihminen on katolisen teologian mukaan pohjimmiltaan hyvä. Retriittien ohjaajana toimiessaan Anthony de Mello on ohjannut osallistujia rakkaudella ja ymmärtäen kohti Ääretöntä Rakkautta eli Jumalaa. Kristinuskossa korostetaan Jumalan rakkauden olevan meitä kohtaan käsittämättömän suurta. de Mello ottaa tämän näkemyksen rinnalle sen, kuinka rakastettavia me olemmekaan, kun Jumalakin rakastaa meitä niin paljon.⁴²

Anthony de Mello ottaa kantaa ihmisyyteen monissa meditaatioissaan. *Lähteillä: hengellisten harjoitusten kirja* sisältää useita mietiskelyjä, jossa pääpaino on

38 Jaanu-Schröder 2005, 156–157.

39 de Mello, B., 2000, 6.

40 Matt. 18: 3. ”Totisesti, etlette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, te ette pääse taivasten valtakuntaan.”

41 RKKT 2007, 83–85.

42 KTSM 2010, 45–46.

ihmisyydessä. ”Tuleminen” on meditaatio vanhemmista. Meditaatiossa de Mello korostaa, että Jumala on valinnut meille vanhemmat, jotka ovat juuri sopivia meille. Näin myös minusta on tullut juuri sellainen, kuin Jumala tarkoitti. Minä olen Jumalan luoma ja täydellinen omana itsenäni.⁴³ Seuraavassa harjoituksessa nimeltä ”Kulkuneuvo” paneudutaan pohtimaan ruumista, jonka Jumala on meille antanut. Meidän tulee selvittää, mitä tunnemme omaa ruumistamme kohtaan. Hyväksymmekö sen vai haluaisimmeko muuttaa sitä vai onko ruumiimme meille yhdentekevä? Mistä olemme saaneet asenteemme ruumistamme kohtaan? Raamattu opettaa, että ruumis on Jumalan temppeli.⁴⁴ Raamatussa kerrotaan myös, ettei ruumiimme ole meidän, vaan Kristuksen.⁴⁵ Anthony de Mello yhtyy tässä harjoituksessa Raamatun sanaan ja katolisen kirkon opetukseen ihmisen ruumiista arvokkaana osana ihmisen kokonaisuutta, josta tulee pitää huolta.⁴⁶

43 LHT 2006, 21–22.

44 1. Kor. 3:16–17. ”Ettekö tiedä, että te olette Jumalan temppeli ja että Jumalan Henki asuu teissä? Jos joku turmelee Jumalan temppelin, Jumala saattaa turmioon hänet. Jumalan temppeli on pyhä, ja tämä temppeli olette te.”

45 1. Kor. 6: 19–20. ”Ettekö tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen temppeli? Tämän Hengen on Jumala antanut asumaan teissä. Te ette itse omista itseänne, sillä Jumala on ostanut teidät täydestä hinnasta. Tuottakaa siis ruumiillanne Jumalalle kunniaa!”

46 LHT 2006, 23–24.

3 HERÄÄMINEN SPIRITUALISENA PROSESSINA

de Mellon mukaan havahtuminen ja herääminen ovat rinnakkaisia sanoja spiritualiteetille eli hengellisyydelle. Ne tarkoittavat samaa asiaa, havahtumista painajaisunesta huomaamaan, että kaikki on hyvin juuri nyt, kaikesta elämän sotkuisuudesta huolimatta. Useimmat ihmiset eivät koskaan huomaa ihmiselämän kauneutta tai suloisuutta, sillä he nukkuvat läpi koko elämänsä. Ihmiset eivät kuitenkaan todellisuudessa halua herätä, sillä se on epämiellyttävää, eivätkä he halua kasvaa aikuisiksi. Tämä estää ihmisiä olemasta onnellisia. Me siis välttelemme todellisuutta ja olemme näin ollen omien kuvitelmiemme vankeja. Ehkä on myös niin, että ihmiset ovat masokisteja. Ainakin niin olisi de Mellon kirjoituksista pääteltävissä, sillä hänen mukaansa maailmassa vallitsevan tyytymättömyyden suurin syy on ihmisten salainen mielihyvä siitä, että he ovat onnettomia.⁴⁷ Tästä kertoo myös seuraava tarina:

”Tärkein syy, miksi ihmiset eivät ole onnellisia, on se, että he saavat kärsimyksistään kieroutunutta tyydytystä”, opettaja sanoi. Hän kertoi, miten hän oli kerran matkustanut yöjunassa makuuvaunun ylävuoteella. Nukkuminen oli mahdotonta, koska alavuoteelta kuului naisen jatkuva valitus: ”Voi kuinka minulla on jano - -. Luoja, miten minulla on jano - -!” Valitus jatkui jatkumistaan. Lopulta opettaja kiipesi alas tikkaita, käveli vetoisen käytävän läpi, täytti kaksi suurta paperimukia vedellä, toi ne takaisin ja ojensi ne kärsivälle naiselle. ”Rouva hyvä, tässä on vettä!”

”Luoja teitä siunatkoon. Kiitoksia.”

Opettaja kiipesi takaisin vuoteelleen, asettui mukavaan asentoon ja oli juuri vajoamassa autuaaseen uneen, kun alhaalta kuului valitus: ”Voi, kuinka minulla *olikaan* jano - -. Luoja, miten minulla *olikaan* jano - -!” (kurs.alkuperäinen)⁴⁸

Tällaisten syiden vuoksi ihmisiä ei pidä yrittää väkisin muuttaa; täytyy vain sanoa sanottavansa ja jatkaa matkaansa. Jos joku sanomisista hyötyy, hyvä juttu, jos ei, niin sitten ei.⁴⁹ de Mello pitää hengellisyyttä hereille havahtumisen merkityksessä kaikkein tärkeimpänä asiana, minkä voimme kuvitella. Se on hänestä kaikkein käytännön läheisin asia koko maailmassa. Ihmiset kuitenkin pitävät politiikkaa,

47 TMV 2003, 127. Kts. myös SDH 1981, 79.

48 TMV 2003, 48.

49 HVTM 2001, 7–8, 10.

tiedettä, liike-elämää tai psykologiaa käytännöllisempänä. Psykologi voi vain vähentää ihmisten kokemia paineita, mutta hengellisyys voi poistaa ne. Ihmisten on kuitenkin hänen mielestään kärsittävä tarpeeksi, jotta he voivat herätä näkemään hengellisyyden tarjoaman avun. Mutta he hakevat vain lievitystä tuskiinsa, eivätkä siksi herää.⁵⁰ Heti tässä voimme havaita, että de Mellon hengellinen herääminen keskittyy yksilön sisäiseen maailmaan, sydämen ja mielen alueelle. Kuitenkin, vaikka kyse on yksilöllisestä ja henkilökohtaisesta asiasta, hengellistä heräämistä ei voi tarkastella irrallaan siitä ulkoisesta todellisuudesta, jossa ihmiset elävät. Siksi tarkastelen seuraavaksi, millaisena Anthony de Mello näkee aistein havaittavan todellisuuden.

3.1 Maailman pahuus

Kaikki de Mellon mietiskelyt lähtevät liikkeelle tämän maailman todellisuudesta. Maailma on de Mellolle yksiselitteisesti paha paikka, pimeyden ja eksytyksen tyyssija. Kulttuuri ja yhteiskunta ovat vääristyneitä, ja tuo vääristyneisyys vaikuttaa ihmisiin negatiivisesti. de Mellon teksteistä nousee usein esiin ajatus, että ihmiset ovat hylänneet Jumalan ja korottaneet itsensä, maallisen hyvän ja saavutuksensa epäjumalien asemaan. Kuten aiemmin on käynyt ilmi, ihminen itsessään on pohjimmiltaan hyvä, sillä Jumala on luonut hänet kaltaisekseen. Kun pyrimme takaisin Jumalan yhteyteen ja löydämme todellisen luontomme, pystymme näkemään todellisuuden sellaisena kuin se on. Puhuttaessa ihmisluonnosta huomioon tulee ottaa, että eläessämme maailmasta olemme turmeltuneet ja menettäneet lapsen kaltaisuuden. de Mellon mukaan juuri maailman pahuus on tehnyt meistä kontrolloitua massaa, joka ei enää osaa tuntea lapsen viattomuutta. Monikaan aikuinen ei uskalla olla oma itsensä, sillä he pelkäävät joutuvansa torjutuiksi ja naurunalaisiksi. Ainutlaatuisuuden kipinä ja lapsen viattomuus ovat hautautuneet pelon alle. On helpompaa mukautua maailman menoon kuin nousta sitä vastaan ja palata viattomuuden valtakuntaan.⁵¹

50 HVTM 2001, 12–13; KLL 2008, 82.

51 RKKT 2007, 85–86.

Väitteitään maailman pahuudesta Anthony de Mello perustelee muun muassa maallisilla himoilla. Hänen mukaansa me ihmiset olemme sokeita kaikelle hyvälle, jota voisimme saada, sillä maalliset houkutukset johtavat meitä harhaan. Maailma herättää meissä tunteita, jotka ovat vastakkaisia sielumme omille tunteille. Juuri nämä maailman herättämät tunteet vievät meidät hakoteille. de Mello kuvaa maailmallisia tunteita itsensä ylentämiseksi ja sanoo, etteivät ne ole luonnollisia. Hänen mukaansa yhteiskunta ja kulttuuri ovat luoneet maailmalliset tunteet, jotta ihmisiä pystyttäisiin valvomaan ja heistä saataisiin tuottavia. Itsensä ylentäminen synnyttää kauhua, kiihtymystä ja tyhjyyttä. Maailman hyväksyntää, valtaa ja menestystä tavoitellessaan ihminen kadottaa sielunsa, eikä voi eikä osaa olla onnellinen.⁵² Kirjassaan Katseleminen Anthony de Mello esittelee Ignatius de Loyolan kolme ihmistyyppiä. Ensimmäisenä ovat sellaiset ihmiset, jotka eivät halua kuulla Kristuksen kutsua lähteä seuraamaan Häntä kaikkien kipujen ja kärsimysten läpi. Toisen ryhmän muodostavat ihmiset, jotka vastaavat haasteeseen, mutta eivät kuitenkaan ole valmiita taistelemaan loppuun asti. Kolmas ryhmä taas on valmis tulemaan Kristuksen kaltaisiksi ja taistelemaan himojaan ja maallisen elämän, houkutusia vastaan.⁵³

Kristuksen seuraajat joutuvat taistelemaan kolmea eri rakkautta vastaan, jotka estävät heitä löytämästä Jumalan tahdon. Nämä kolme ovat lihallinen, aistillinen ja maallinen rakkaus. Lihallinen rakkaus on mukavuudenhalua, jossa vältetään kaikkea uuvuttavaa ja väsyttävää henkistä ja fyysistä työtä. Aistillinen rakkaus eli sisäisten ja ulkoisten aistien hemmottelu on lähellä lihallista rakkautta, mutta siinä ruumiillisen rasituksen lisäksi vältellään myös yksinäisyyttä ja tyhjyyttä. Maallinen rakkaus kiinnittää halumme kunniaan, maineeseen ja tunnustukseen. Maallisessa rakkaudessa pyrimme välttämään kaikin tavoin nöyryytystä. Tällaiset rakkaudet eivät Anthony de Mellon mukaan ole pahoja, mutta ne ovat vaarallisia, sillä ne estävät meitä näkemästä Jumalan tahdon. Ne ovat vaarallisia silloin, kun niistä tulee ensisijainen motivaatiomme puhtaan rakkauden sijasta.⁵⁴

52 RKKT 2007, 13–15.

53 HH 1981, 95; KTSM 2010, 84–85.

54 HH 1981, 97; KTSM 2010, 85, 86.

Edellä kuvattu puhe ihmisten haluista ja niiden rajoittavuudesta on tuttua myös buddhalaisuudessa. Buddhalaisuuden neljä jaloa totuutta (totuus kärsimyksestä, totuus haluamisesta eli elämänjanosta, totuus haluamisen lakkaamisesta ja totuus jalosta kahdeksanosaisesta tiestä) opettavat, että ihminen on halujensa vanki. Halut ohjaavat ihmisten elämää aiheuttaen kärsimystä. Itämaisissa uskonnoissa korostuva jälleensyntymä tarkoittaa buddhalaisille halujen jälleensyntymistä ja vapautuminen tästä halujen ketjusta nirvanan saavuttamista.⁵⁵ Tällaista valaistumiskokemusta verrataan unesta heräämiseen, aivan samalla tavoin kuin de Mello kokee hengellisen heräämisen.

Kaikki ihmiset ovat hulluja, sanoo de Mello, sillä elättelemme hulluja kuvitelmia rakkaudesta, ilosta, onnesta, ihmissuhteista, kaikesta mahdollisesta. Jos kaikki ovat jostakin asiasta yksimielisiä, se on varmasti väärin. Hän muistuttaa, että jokainen suuri ajatus on ollut ensin yhden ihmisen vähemmistön puhetta, kuten Jeesuksen tai Buddhan esittämät ajatukset.⁵⁶ Meidän ja todellisuuden välillä on kerroksia, jotka koostuvat uskomuksista, käsityksistä, tavoista ja riippuvuuksista. Nämä neljä kerrosta nukuttavat aivomme uneen. Uskomukset aiheuttavat elämään ennakkoluuloja ja värittyneisyyttä, käsitykset ovat hyvin hitaita muuttumaan, tavat lukittavat meidät, jolloin emme näe asioiden muuttuvuutta ja riippuvuudet vangitsevat meidät. Kaikki tämä on kulttuurin ja yhteiskunnan sääntöjen aikaansaannosta.⁵⁷ Anthony de Mello väittää vahvasti, että yhteiskunta pyrkii tekemään ihmisistä tottelevan lauman, jota hallitaan ulkopuolelta. Lauman, jolle ei sallita omia ajatuksia. Tuntuu kuin pyrkimyksenä olisi luoda yhteiskunta, jossa vain muutamilla on oikeus esittää mielipiteitään, mitkä sitten syötetään massalle oikeina ajatusmalleina kulttuurin kautta.

Usein Anthony de Mello liittää kulttuurin kanssa samaan pakettiin myös uskonnon. . . Uskonto on menettänyt mystisyyttään polikoitumisen, valtataisteluiden ja ennen kaikkea ”Uuden testamentin kauhun” seurauksena. Puhuessaan Uuden testamentin kauhusta de Mello tarkoittaa pitkäperjantain tapahtumia, jolloin Jeesus ristiinnaulittiin

55 Arola ym. 2003, 101–102.

56 HVTM 2001, 15.

57 RKKT 2007, 57–60.

juutalaisten toimesta. de Mello muotoilee asian omin sanoin näin: ”Uskonnolliset ihmiset pidättivät itselleen oikeuden Messiaan ristiinnaulitsemiseen.” de Mellon sanojen taustalla on pelko, että niin tapahtuisi uudelleen. Samalla de Mello kuitenkin sanoo, ettei uskonto estä ihmisiä olemasta onnellisia. Uskonnossa on kaikesta huolimatta koko ajan mukana mystisyyden elementti. Katolinen kirkko ja jesuiittajärjestö ovat de Mellolle kuin äiti, jota hän rakastaa kaikista hyvistä ja huonoista puolista huolimatta. Joskus äitiä kuunnellaan tarkoin ja otetaan opiksi hänen viisaudestaan, ja joskus hänen sanansa taas jätetään huomiotta. de Mello pyytää ihmisiä vartioimaan, ettei uskonto pääse tukahduttamaan totuutta ja mysteeriä. Hän pyytää myös olemaan valppaana, että ”uskonto Jumalan armosta säilyttäisi osan kauneudestaan ja alkuperäisestä hyvydestään.”⁵⁸ Itselleni de Mellon puheista mieleen nousevat nykypäivän uutisotsikot, joissa kerrotaan muun muassa pappien epäilevän Raamatun todenpitävyyttä ja piispojen kieltävän esimerkiksi neitseestäsyntymisen. Eli juuri uskonnolliset ihmiset, joiden olisi pitänyt jo Jeesuksen ajoista lähtien ohjata ihmisiä oikealle tielle, vielä nykyäänkin kiistelevät ja epäilevät ja antavat maailman ohjata sanojaan. Kuitenkin jokaisessa kirkkokunnassa on paljon hyvää, jota se voi opettaa jäsenilleen ja opastaa heitä äidin tavoin.

Tarinassa ”Paholainen ja hänen ystävänsä” ihminen löytyy pienen totuuden sirpaleen. Paholainen ei huolestu asiasta, vaan sanoo ystävänsä antavansa ihmisen tehdä totuuden sirpaleesta uskonkappaleen. de Mello selventää tarinaa kertomalla uskonkappaleiden olevan tienviittoja totuuden löytämiseen. Paholaisella ei kuitenkaan ole syytä huolestua, sillä ihminen ripustautuu tienviittaansa uskoen sen olevan koko totuus. Näin ihminen ei koskaan saavuta lopullista totuutta, joka vapauttaisi hänet paholaisen maailmaan virittämiltä houkutuksilta.⁵⁹ Muutenkin ihminen mieluummin tukeutuu uskomuksiinsa kuin tahtoo kohdata todellisuuden. Todellisuuden ja uskomusten välisessä ristiriidassa todellisuus jää häviölle lähes aina. Ja mitä enemmän jäykkien uskomusten todistellaan olevan totta, sen enemmän todellisuus vääristyy.⁶⁰

58 UDSTM 2013, 50-51.

59 KLL 2008, 44.

60 KLL 2008, 45-46, 47.

Täytyy kuitenkin muistaa, että ”usko on totuuden pelotonta etsimistä. Sitä ei voi kadottaa, vaikka kyselisitkin uskomuksiesi perään.”⁶¹

de Mellon kirjoituksista käy ilmi, että hän pelkää maailmallisten ajatusten peittävän alleen todellisen rakkauden ja estävän ihmisiä saavuttamasta Jumalan valtakuntaa. Ihmisen ja luonnon olisi löydettävä tasapaino. Tähän tarvitaan uskallusta muutokseen, antautumista luonnon johdatettavaksi. Ihminen on tekninen olento, joka pyrkii hallitsemaan kaikkea ympärillään. Tämä kuitenkin vähitellen tuhoaa ihmisen, sillä hänen egonsa johtaa kärsimättömyyteen ja halveksuntaan. Levottomuus, tyytymättömyys, mustasukkaisuus ja kilpailuhenki ovat jatkuvasti läsnä. Jatkuva negatiivisuus uuvuttaa ihmisen. Kun ihminen päästää irti egonsa vaatimuksista ja antaa tilaa luonnon yksinkertaisuudelle, tapahtuu muutos. Muutos auttaa sekä ihmistä että hänen ympäristöään. Luonto tuhoaa ihmisestä kahleita pyrkien suurempaan, koko luomakunnan hyvään.⁶² Tällainen väkivalta näkyy Anthony de Mellon sanoin myös ”niissä mystikoissa, jotka raivoavat yhteiskuntansa ja kulttuurinsa vakiintuneita käsityksiä ja rakenteita vastaan havahduttuaan siihen pahaan, jolle heidän aikalaisensa ovat sokeita.”⁶³

Maailmassa on siis paljon paha ja monenlaisia houkutuksia. Useat kulttuurit ovat opettaneet, että onnellisuuden lähde löytyy maallisesta omaisuudesta ja ihmissuhteista. de Mellolle nämä ovat kuitenkin vääriä kiintymyksiä, joista tulee irrottautua löytääkseen todellisen onnellisuuden. Pohjan ajattelulle de Mello on saanut Ignatius de Loyolalta, jonka Hengellisten harjoitusten suurin päämäärä on epäjärjestyneistä kiintymyksistä vapautuminen ja Jumalan tahdon etsiminen ja löytäminen.⁶⁴ Täytyy kuitenkin huomioida, ettei vääristä kiintymyksistä luopuminen tarkoita de Mellolle maailmasta irrottautumista. Aineellisesta maailmasta voidaan edelleenkin nauttia, mutta siitä ei rakenneta onnellisuuden perustaa. Kiintymys luo ahdistusta, joka vuorostaan estää todellisen nauttimisen. Vääristä kiintymyksistä luopuessa ei irrottauduta nauttimisesta vaan omistushalusta, ahdistuksesta,

61 KLL 2008, 61.

62 RKKT 2007, 71–74.

63 RKKT 2007, 74.

64 HH 1981, 134–140; KTSM 2010, 110.

jännityksestä, masennuksesta ja menetyksistä.⁶⁵ Myöskään ihmissuhteita ei hylätä. Riippumattomassakin tilassa välitämme toisista ihmisistä ja olemme herkkiä heidän tarpeilleen, mutta emme anna heidän hyväksyntänsä tai paheksuntansa vaikuttaa meihin.⁶⁶ Paneudun vääristyneeseen onnellisuuteen tarkemmin seuraavassa kappaleessa, sillä onnellisuuden käsite liittyy Anthony de Mellon teksteissä vahvasti heräämisen problematiikkaan.

3.2 Herääminen

Seuraavaksi esittelen heräämisen kolme vaihetta, jotka de Mello esittää omissa luennoissaan. Epämiellyttävyydestään huolimatta nämä vaiheet ovat hänen mukaansa ainoa kunnollinen tie todelliseen heräämiseen ja sitä kautta todelliseen vapautumiseen maailman kahleista. Epämiellyttäviä ne ovat siitä syystä, että ihmisen täytyy hylätä kaikki oppimansa ja luopua miltei kaikesta saadakseen jotain uutta ja parempaa tilalle, kuten eräs de Mellon käyttämistä tarinoistakin kertoo:

Opettaja sanoi taidemaalarelle: ”Menestyäkseen jokaisen taiteilijan on uhrattava tuntikausia peräänantamattomaan työhön ja uurastukseen. Joidenkin on suotu kadottaa minänsä maalattessaan. Jos näin käy, mestariteos syntyy.

Myöhemmin muuan oppilas kysyi: ”Kuka on mestari?”

Opettaja vastasi: ”Kuka tahansa, jonka suodaan kadottaa minänsä. Sellaisen ihmisen elämä on mestariteos”.⁶⁷

Ensimmäinen asia, joka ihmisen täytyy myöntää on se, ettei hän halua herätä. Ensimmäinen askel heräämiseen on myöntää rehellisesti, ettei pidä siitä, sillä emme halua olla onnellisia. Tämä väite saattaa tuntua aluksi hurjalta. Kuitenkin, kun asiaa ajattelee tarkemmin, kuka meistä olisi valmis luopumaan omista rakkaista ihmisistään vain ollakseen onnellinen. de Mellon mukaan meidän on aivopesty ajattelemaan, että olemme itsekkäitä, jos ”uhraamme” lähimmäisemme oman onnellisuutemme vuoksi.

65 UDSTM 2013, 43; KLL 2008, 136–137.

66 UDSTM 2013, 50.

67 TMV 2003, 26.

Me emme halua olla onnellisia, ainakaan ilman ehtoja. Hänen mukaansa emme osaa kuvitella olevamme onnellisia ilman tiettyjä ihmisiä, asioita tai esineitä. Tällä hän tarkoittaa sitä, että olemme riippuvaisia lähimmäisistämme, työstä, rahasta tai mistä tahansa muusta, minkä luomme kuvitelmissamme onnellisuuden perustaksi.

Uskomme, että olisimme onnettomia ilman niitä, vaikka kyseiset asiat vain sitovat meidät itseensä ja näin rajoittavat vapauttamme. Sama pätee toki kaikkeen muuhunkin, me luomme jokaiseen kuviteltavaan asiaan ehtoja.⁶⁸ Kulttuuri on opettanut ihmiset järkyttymään kohdatessaan kuolemaa ja pahoittamaan mielensä, kun asiat eivät mene toivotulla tavalla. de Mello ilmaisee asian suorasanaisesti sanoessaan, että ”meidät on emotionaalisesti opetettu olemaan riippuvaisia muista ihmisistä. Meidät on opetettu emotionaalisesti kykenemättömiksi elämään ilman ihmisiä.”⁶⁹

Huomioitavaa on myös se, että kaikesta, mitä ihmiset tekevät, he saavat samalla jotain itselleen. Myös silloin kun he uhraavat itsensä asian puolesta. Näin jatkuu siihen asti, kunnes he heräävät. Asioiden itseltään kieltäminen ei kuitenkaan ole de Mellon mukaan ratkaisu, sillä kielletyt asiat sitovat meidät itseensä. Samalla petämme ja huijaamme itseämme. Niin kauan kuin taistelemme jotakin asiaa vastaan, annamme sille lisää voimaa. Ainut tapa on hyväksyä asia, jonka yritämme kieltää ja nähdä sen läpi. Uhrausten tekeminen ja asioiden kieltäminen on hyödytöntä, sillä vain ymmärtämisen ja heräämisen kautta heittäisimme meitä sitovat halumme pois.⁷⁰

Lähteillä -kirjan ”Salaisuus”- meditaatiossa pohditaan, mitä onnellisuus on ja mikä on sen lähde. Pohdinnan voisi esittää kysymyksenä: Miten köyhä, sairas, vankilassa oleva tai maineensa menettänyt voi olla onnellinen, mutta rikas, vapaa, valtaapitävä tai arvostettu ihminen ei siihen pysty? On selvää, että kyse on erilaisesta katsantokannasta elämään. Jokaisella on mahdollisuus olla kiitollinen ja onnellinen tai vastavuoroisesti onneton, riippuen siitä, kuinka asioihin tahtoo suhtautua.⁷¹

Jokainen asia, joka sitoo meitä ja jota ilman uskomme olevamme onnettomia on de Mellon sanoin painajainen, josta luopuminen johtaa salaperäiseen onnen ja rauhan

68 HVTM 2001, 15; KLL 2008, 138–139.

69 UDSTM 2013, 68.

70 HVTM, 2001, 16.

71 LHT 2006, 27–29.

tilaan.⁷² Todellinen onnellisuus on kiintymättömyyden tila, jossa ei ole kiintymystä onnellisuuden tulemiseen tai menemiseen. Se on tila, jossa ihminen on sykehdyttävien hetkien, hauskanpidon ja nautinnon yläpuolella.⁷³

Toinen heräämiseen liittyvä asia on kuunteleminen. Tämä on tie, jota voi kulkea myös vielä heräämättä, ja se on parempi vaihtoehto, kuin kulkea täysin eksyksissä. Ainut vaatimus tämän tien kulkemiselle on avoimuus ja halu löytää jotain uutta. de Mello korostaa, ettei kuunteleminen ole samaa mieltä olemista, vaan halu nähdä välähdys totuudesta.⁷⁴ Kuunteleminen on myös hänen mukaansa halua oppia pois ja sitä kautta pääsyä hengellisyyden tilaan. Hengellisyys on pois oppimista unesta, jota näemme, ja tässä de Mello ja hänen kaltaisensa voivat hänen sanojensa mukaan auttaa. Opettajat voivat auttaa meitä näkemään totuuden esteet ja havahduttaa meidät unestamme. Tähänkin liittyy kuitenkin rajoitus; emme halua oppia uutta, vaan haemme vahvistusta nykyisille ajatuksillemme. Näin on siksi, että pelkäämme ja vihaamme muutosta emmekä halua myöntää: ”Olin väärässä”.⁷⁵ Uskomuksemme voivat antaa paljon varmuutta, mutta heittäytyminen uuteen vaatii de Mellon mukaan uskoa. Uusien asioiden edessä täytyy olla rohkea, vaikkei tietäisikään, mihin se johtaa tai millaisia seurauksia siitä on. de Mello pyytää huomaamaan, ettei avoimuus tarkoita herkkäuskoisuutta ja kaiken nielemistä miettimättä. Päinvastoin kaikki tulee kyseenalaistaa, mutta avoimella mielellä. Tämä on hänen sanojensa mukaan kuuntelemista.⁷⁶

Kolmas ja kenties tärkein vaihe heräämisessä on ymmärryksen lisääminen itsehavainnoinnin kautta. Itsehavainnointi tapahtuu näkemällä tilanne ja oma itse ulkopuolelta. Tässä kohden de Mello puhuu kahdesta eri minästä: ”havaintojen kohteena olevasta minästä” ja ”havainnoivasta minästä”. Havaintojen kohteena oleva minä kokee, tuntee ja ajattelee, havainnoiva minä taas tarkkailee tilannetta

72 RKKK 2007, 21.

73 UDSTM 2013, 47.

74 HVTM 2001, 17.

75 HVTM 2001, 18; KLL 2008, 91, 92–93.

76 HVTM 2001, 18–19.

ulkopuolelta, tuomitsematta tai hyväksymättä näkemäänsä. Havainnoinnin tarkoituksena on huomata oman itsen itsekkyyden (olipa se sitten itsensä tai toisten miellyttämiseen perustuvaa itsekkyyttä⁷⁷) ja halut, jotka hallitsevat meitä. Jos haluamme jotain asiaa liian suuresti, myös heräämistä, joudumme vaikeuksiin, sillä halu sitoo meidät. Eräs de Mellon käyttämä kertomus opettaa: ”Ihmiset, jotka ovat pudottaneet 'itseudeksi' kutsutun taakan, kulkevat aina iloisin askelin.”⁷⁸ Kun luovumme 'minästä', saamme tilalle kyvyn palvella toisiamme rakkaudessa ja saavutamme täydellisen vapauden.⁷⁹

Meidän on kuitenkin mahdotonta erottaa, mikä meissä on omaamme ja mitkä ajatukset, eleet, ilmeet, asenteet tai sanat ja lauseet olemme omaksuneet ulkopuolelta. Tässä kohden de Mello käyttää termiä ”ehdollistettu minä”, jolla hän viittaa yhteiskunnan meihin kohdistuneeseen aivopesuun ja sen seurauksiin. Tästä kertoo myös eräs tarina:

Opettaja väitti, että oli järjetöntä määritellä itsensä intialaiseksi, kiinalaiseksi, afrikkalaiseksi, amerikkalaiseksi, hinduksi, kristityksi tai muslimiksi, koska ne kaikki olivat vain nimilappuja. Opettaja sanoi hyväntahtoisesti oppilaalle, joka ilmoitti olevansa ensimmäiseksi, viimeiseksi ja ennen kaikkea muuta juutalainen: ”Sinut on ehdollistettu juutalaiseksi, mutta se ei ole sinun oikea minäsi.”

”Mikä minun oikea minäni on?”

”Ei mikään”, opettaja sanoi.

”Tarkoitatteko, että olen pelkkää tyhjyyttä?”

”Et ole mitään sellaista, mihin voidaan liimata nimilappu”, opettaja sanoi.⁸⁰

Meidät on ehdollistettu siihen, että olemme riippuvaisia toisistamme ja usein myös siihen, että haemme syyllistä negatiivisiin tunteisiimme ulkopuolelta. Ehdollistuminen aiheuttaa tyytymättömyyttä, mutta emme kuitenkaan osaa ymmärtää, että kyse on juuri ehdollistumisesta yhteiskunnan vaatimukseen. Nimeämme tyytymättömyyden

77 HVTM 2001, 19–25. Näillä sivuilla de Mello puhuu kolmesta itsekkyyden ilmenemismuodosta: mielihyvän tuottamisesta itselle, mielihyvän tuottamisesta toisille (ja sitä kautta itselle) ja pahan olon välttämisestä. Kts. myös KLL 2008, 113–114.

78 TMV 2003, 85.

79 KLL 2008, 106; KTSM, 2010, 164.

80 TMV 2003, 53.

syiksi esimerkiksi sorron ja vihan, mutta emme osaa nimetä oikeaa syytä; vääriä uskomuksia.⁸¹ Me riipumme toisissa itsekkäistä syistä, oman onnellisuutemme tähden. Tämä taas johtaa helposti vaatimuksiin muita ihmisiä kohtaan, että heidän tulee edistää onnellisuuttamme. Seuraava askel on pelko menettämisestä ja pettymisestä ja entistä suurempi riippuvuus muista. de Mello muistuttaa, että täydellisessä rakkaudessa ei kuitenkaan ole pelkoa, vaatimuksia, odotuksia tai riippuvuutta. Kun on saavuttanut heräämisen kautta täydellisen rakkauden tilan, oma onnellisuus ei riipu kenestäkään toisesta. Onnellisen ihmisen voi siis määritellä sellaiseksi, joka ei omista mitään eikä toivo mitään – eikä haluakaan omistaa tai toivoa mitään.⁸²

Onnelliseksi voi tulla opettelemalla olemaan tyytyväinen kaikkeen mitä saa, kuten mies, joka toivoi poikaa, mutta saikin tytön. Kertomuksen mukaan hän totesi hoitajan kerrottua asiasta: ”Ei sillä ole väliä, sillä toivoin, että se olisi tyttö, ellei se sattuisi olemaan poika.”⁸³ Tällaista riippumattomuutta korostetaan kaikissa pyhissä kirjoituksissa, kaikkien uskontojen ja mystikoiden keskuudessa. Kirjoitukset näyttävät meille suuntaa, mutta meidän täytyy ensin päästä eroon harhaluuloistamme ja pääsemme kosketukseen todellisuuden kanssa.⁸⁴ Meidän ei tule kiinnittyä pelkkiin opetukseen, sillä kiinnittyminen tuhoaa hengellisen elämämme. Oikea hengellinen elämä uudistaa ihmisen sisäisesti. Opetukset toimivat kyllä uudistumisen välineenä, mutta ne eivät yksinään riitä. Hengellisyys on muuttuva asia ja se muuttuu ihmisten ja tarpeiden mukaan.⁸⁵ Todellinen uudistumisen lähde on Kristuksen oikea tunteminen ja Hänen vaikutuksensa meidän arkisessa elämässämme.⁸⁶

Lähteellä -kirjan meditaatio ”Paimentolainen” jatkaa opetusta riippuvaisuuden turmeluksesta. Se opettaa Jeesuksen sanoja seuraten: ”Ihmisen on synnyttävä

81 RKKT 2007, 16–17.

82 TMV 2003, 45.

83 TMV 2003, 145.

84 HVTM 2001, 40, 41, 46–56.

85 KLL 2008, 18.

86 KLL 2008, 116.

uudestaan nähdäkseen Jumalan valtakunnan.”⁸⁷ Ymmärtääksemme tämän lauseen merkityksen Anthony de Mello ohjaa meitä tutkiskelemaan kahta erilaista maailmaa. Ensimmäinen on sikiön pimeä maailma hänen kasvaessaan äitinsä kohdussa ja toinen rakastuneen ihmisen elämä maan päällä. Maailmat ovat toisilleen vastakkaiset ja juuri siksi niiden tarkastelu kasvattaa de Mellon mukaan sydäntä. Kumpi elämä houkuttelisi enemmän, kohdun turvallinen hiljaisuus vai inhimillinen elämä kaikkine tunteineen? Vastaus kertoo ihmiselle sen, onko hän valmis syntymään uudelleen. Ihmisen tulee ravita itseään uudelleensyntymäänsä varten. Saamme ravintoa pysymällä kosketuksessa niihin asioihin ja ihmisiin, jotka antavat meille iloa ja rakkautta. Samalla meidän on kuitenkin pysyttävä valppaana. Emme saa kiintyä tai juurtua niihin lähteisiin, jotka antavat meille ravintoa. Ripustautuminen tuttuun ja turvalliseen estää meitä olemasta vapaita ja syntymästä uudelleen.⁸⁸

Ihmisten kokema kärsimys johtuu juuri riippuvuudesta tiettyihin asioihin, sillä ihminen *samaistuu* (kurs. alkuperäinen) johonkin itsessään tai ulkopuolelleen, ja halun täyttämisestä tulee onnellisuuden mitta. Meidän tulee herätä huomaamaan nykyhetki, ja se, että meillä on jo kaikki tarvitsemamme. Meidän tulee toisin sanoen ymmärtää, sillä ymmärtäminen luo muutoksen. Meidän itsemme ei tarvitse korjailta asioita, varsinkaan kun emme ymmärrä niitä. Monet, kuten aiemmin tuli ilmi, pelkäävät muutosta, mutta ilman muutosta emme voi herätä. Havainnoiminen on näin ollen tärkein asia, juuri havainnoiminen kiinnittymättä mihinkään.⁸⁹

Havainnoiminen ei kuitenkaan yksin riitä, vaan meidän on oltava valmiita myös tekemään asioille jotain. Hindulaiset gurut, buddhalaiset zen-mestarit ja muut heräämiseen ohjaavat opettajat kehottavat oppilaitaan kyselemään, ”kuka oikeasti olen?” Valaistumisen saavuttaneet ymmärtävät olevansa ”Minä” isolla alkukirjaimella. ”Minän” todellista luontoa ei kuitenkaan koskaan pysty saamaan selville, mutta silti sen kanssa täytyy yrittää päästä kosketuksiin.⁹⁰ Sadhana -kirjassa

87 Joh. 3:3. ”Jeesus vastasi hänelle: ”Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny uudesti, ylhäältä, hän ei pääse näkemään Jumalan valtakuntaa.”

88 LHT 2006, 37–40.

89 HVTM 2001, 33, 34–35, 42–46.

90 KTSM 2010, 164–165.

de Mello kuitenkin kertoo, että todellinen ”Minäni” on Jumala. Jumala on olemukseni perusta enkä voi olla kohtaamatta häntä tutkiessani itseäni ja sisimpääni.⁹¹ Oman minän riisumisen hedelmä on tietoisuus siitä, että olemme jotain muuta kuin vain ulkoiset puitteet. Kun olemme heränneet oman minäni riisumisen kautta, pystymme tarkastelemaan itseämme ulkopuolelta ”havainnoivana minänä”. Oman minän riisuminen tuo rauhan, sillä emme ole itsekkäästi kiintyneitä siihen. Oma minää ei kuitenkaan voi riisua kuolettamalla sitä suoraan, sillä mitä enemmän yritämme tappaa oman empirisen minämme, sen vahvempi siitä tulee. Ainut tapa on hengellinen kasvu ja huomion siirtäminen pois omasta minästä. Toisin sanoen meidän tulee irrottautua itserakkaudestamme, omasta tahdostamme ja omista eduistamme ja kiinnittyä koko sydämellämme Jumalaan. Vain siten pystymme kadottamaan itsemme ja irrottautumaan omasta minästä. Samaistamalla Kristukseen ja ottamalla Hänet asumaan meihin⁹², hylkäämme oman minämme. Täydellinen samaistuminen Kristukseen, Kristukseen asettuminen ja täydellinen antautuminen on valaistumisen sijasta todellista omasta itsestä riisuutumista.⁹³

Havainnoiminen avaa tien havahtumiseen omista ja ympäröivän maailman rajoittavista ominaisuuksista. Luennoillaan de Mello on luetteloinut näistä muun muassa halun eri muodot, riippuvuuden asioista ja muista ihmisistä ja kielteiset tunteet. Heräämisen suurimpana uskonnollisena esteenä de Mello pitää sitä, ettemme halua päästää irti menneisyydestämme. Uskontohan sitoo meidät näkemään itsemme syntisenä ja murehtimaan sitä, mitä olemme menneisyydessämme tehneet, vaikka meidän pitäisi elää nykyhetkessä, murehtimatta eilistä tai huomista. Saarnaajat ja papit puhuvat meille synnin suremisesta, jota he pitävät tienä parannukseen, mutta eräässä de Mellon kertomuksessa sanotaan: ”Parannus ei ole menneisyyden suremista. Menneisyys on kuollut, eikä se ole hetkenkään murehtimisen arvoinen. Parannus on mielen muutosta, todellisuuden näkemistä kokonaan uudella tavalla.”⁹⁴

91 SDH 1981, 55.

92 Gal. 2:20. ”En enää elä minä, vaan Kristus elää minussa.”

93 KTSM 2010, 165–168, 173.

94 TMV 2003, 111.

Lähteellä -kirjassa on meditaatio nimeltä ”Pimeys”, joka korostaa juuri ihmisen syntisyyden rinnalla Kristuksen armon aikaansaamaa mielenmuutosta. ”Pimeyden” ensimmäisenä opetuksena on, että suurimpia syntisiä ovat ne, jotka eivät tiedä tekevänsä syntiä. Ihminen näkee itsensä hyväsydämisenä ja arvostettuna, kunnollisena kansalaisena, jolla on vain pieniä puutteita ja paheita. Esimerkiksi Anthony de Mello nostaa Raamatun fariseukset. He olivat arvostettuja ja tunnettuja kiihkeästä uskonnollisuudestaan. Kuitenkin juuri he toimittivat Jeesuksen ristille uskoessaan tekevänsä oikein.⁹⁵ Itselleni mieleen de Mellon esimerkin jatkoksi nousevat Jeesuksen viimeiset sanat: ”Isä, anna heille anteeksi. He eivät tiedä, mitä tekevät.”⁹⁶ Fariseusten tapaan mekin olemme sokeita ja uskomme tietävämmä, mikä on oikein ja mikä väärin. Tuomitsemme ihmiset omien mieltymyksiemme mukaan kahteen lokeroon: ihmiset ovat joko hyviä tai pahoja. Ajattelumallimme on hyvin mustavalkoinen, sillä emme näe pahassa ihmisessä mitään hyvää tai hyvässä mitään pahaa. Silloinkin kun olisimme eri mieltä kuin muut, pelkäämme asettua yleistä mielipidettä vastaan, sillä pelkäämme loukkaavamme jotakuta. Tämän vuoksi meidän on helpompi miellyttää muita mukautumalla heidän näkemyksiinsä. Ymmärtäessämme olevamme kuin fariseukset, voimme ainoastaan tunnustaa Jeesukselle syyllisyytemme ja pyytää hänen anteeksiantoansa. Kuten Jeesus antoi Luukkaan evankeliumin mukaan synninpäästön ristiinnaulitsijoilleen, hän armahtaa myös meitä. Jeesus on lempeä meitä kohtaan, ja me olemme hänelle kallisarvoisia. Ja kun me opimme katsomaan Jeesuksen laupein silmin maailmaa, maailmankuvamme muuttuu mustavalkoisesta värikkääseen ja opimme tuntemaan myötätuntoa.⁹⁷

Myötätunto on yksi tärkeä osa ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Kuitenkin meidän tulee osata olla myötätuntoisia myös itsellemme. Mitä enemmän taistelemme itsessämme olevaa pahuutta vastaan, sen syvemmälle meihin se uppoaa. Sillä hetkellä, kun opin hyväksymään itsessäni olevan pahuuden, se alkaa haihtua ja alan muuttua. Kilvoitteluun itsessämme olevaa pimeyttä vastaan Anthony de Mello tarjoaa meille Jeesuksen esimerkin. Vaikka Jeesus vihasi monia aikalaisiaan ja heidän tekojaan, samalla hän rakasti heitä. Omassa elämässään Jeesus siis yhdisti muuttumisen halun ja

95 LHT 2006, 45.

96 Luuk. 23:34.

97 LHT 2006, 45–47; KLL, 2008, 131.

todellisuuden hyväksymisen sellaisena kuin se hänelle näyttäytyi. Esimerkin avulla Anthony de Mello pyrkii osoittamaan, että myös negatiivisilla tunteilla on tarkoituksensa. Negatiiviset tunteet satuttavat meitä, mutta samalla ne tekevät Jumalan tahdon mukaisesti meille hyvää. Tunteiden lisäksi kaikki muukin ympärilläni on osa Jumalan suurta suunnitelmaa. Kun ymmärrämme tämän ja antaudumme rakkaudelle, tavoitamme todellisen muutoksen. Muutos tuo mukanaan rauhallisuuden, sillä muutun hyväksyvämmäksi kaikenlaisia tunteita ja tilanteita kohtaan.⁹⁸

Katseleminen- kirjassa Anthony de Mello puhuu rististä ja sen kantamisesta. Meidän tulee kivusta ja kärsimyksestä huolimatta samaistua Kristuksen pelastustekoon, jos aiomme julistaa evankeliumia ja elää sen todeksi.⁹⁹ Harvat meistä kuitenkaan haluavat kokea kipua. Kipua välttääksemme kieltäydymme Jeesuksen kutsusta, sillä hänen vaatimuksensa tuntuu liian raskaalta.¹⁰⁰ Puhuessaan Jeesuksen seuraamisesta ja Hänen kärsimyksiinsä osallistumisesta Anthony de Mello ei tarkoita, että tavoittelisimme kärsimystä sen itsensä vuoksi. Päinvastoin, kärsimys on itsessään paha ja vältettävä asia, jota tulee lieventää kaikin keinoin. Kuitenkin, jos haluamme löytää elämällemme tarkoituksen ja tavoitella hyvyyttä, totuutta ja rakkautta, meidän on hyväksyttävä kipu. Kärsimys on osa kasvua, niin pahalta kuin se tuntuukin. Jollemme halua kärsiä, emme myöskään pysty kasvamaan. Ihmisten halveksunnasta huolimatta meidän tulee Ignatius de Loyolan tapaan ilmoittaa, että haluamme seurata Kristusta ”läpi kaiken vääryyden ja kaiken pilkan ja kaiken köyhyyden, sekä ulkoisen ja henkisen.”¹⁰¹

Kuuletko linnun laulun- teoksessa on useampi mietiskely, joissa keskitytään hyväksymään inhoa ja närkästystä aiheuttavia tilanteita. Meditaatiossa ”Voikukat” kaunis nurmikko, ihmisen ylpeyden aihe, on mennyt pilalle voikukkien vallattua sen. Viisaammat neuvovat nurmikon omistajaa, että hänen tulisi opetella rakastamaan voikukkia, vaikka se on vaikeaa.¹⁰² Tulkitsen nurmikon kuvastavan ihmisen mieltä

98 LHT 2006, 47–49.

99 KTSM 2010, 82–83.

100 Matt. 10:38. ”Joka ei ota ristiään ja seuraa minua, se ei kelpaa minulle.”

101 HH 1981, 98; KTSM 2010, 82–83.

102 KLL 2008, 69–70.

ja voikukkien negatiivisia tunteita ja haluja, joista ihminen haluaisi kaikin keinoin eroon. On vaikeaa rakastaa sellaista, mitä aiemmin on vihannut, mutta oppimalla hyväksymään todellisuus sellaisena kuin se on, saavuttaa sisäisen rauhan ja ilon. ”Aina iloisena olemisen salaisuus on aina kiitollisena olemisessä”, de Mello muistuttaa. Kun opimme olemaan kiitollisia siitä, mitä meillä on, toisarvoiset asiat (raha, maine, kunnia) muuttuvat todella toisarvoisiksi. Niin opimme arvostamaan rakkautta, vapautta, terveyttä ja elämää itsessään.¹⁰³ Kun olemme oppineet hyväksymään tilanteet, meidän täytyy myös oppia ylistämään ja kiittämään Jumalaa aivan kaikesta. Tällainen ylistysrukous perustuu ajatukselle, että myös synti ja pimeys ovat Jumalan ennalta suunnittelemissa ja näkemissä, ja niillä on paikkansa meidän elämässämme.¹⁰⁴

3.3 Heräämisen keinot

Millaisia keinoja edellä esiteltyyn heräämiseen sitten on? Millaisia ovat ne menetelmät tai tavat, joilla ihminen pystyy löytämään todellisen itsensä ja havahtumaan? Eräs Tyhmyyden välähdyksiä -kirjan tarina kuvaa tilanteen problematiikkaa:

”Olen ollut luonanne neljä kuukautta, mutta ette ole vielä neuvonut minulle mitään menetelmää tai tekniikkaa.”

”Menetelmää?”, opettaja ihmetteli. ”Mihin ihmeeseen sinä tarvitset menetelmää?”

”Saadakseni sisäisen vapauden.”

Opettaja purskahti nauruun: ”Tarvitset todella paljon taitoa, jos aiot vapauttaa itsesi ansalla, jota kutsutaan menetelmäksi”.¹⁰⁵

Anthony de Mellon mukaan menetelmä on siis ansa, joka estää ihmistä saavuttamaan sisäisen vapautensa. Kuitenkin jokaisessa mystiikan teologiaan liittyvässä perinteessä käytetään erilaisia menetelmiä sisäisen äänen kuulemiseen. Esimerkiksi

103 SDH 1981, 95–100.

104 SDH 1981, 150–154.

105 TMV 2003, 24.

zenbuddhalaisuudessa käytetään erilaisia menetelmiä, jotka auttavat saavuttamaan mielentyyneyden. Syvimmältä olemukseltaan zen on kuitenkin epämenetelmä, joka ylittää kaikki kaavat ja jota ei pysty määrittelemään sen enempää uskonnon kuin filosofiankaan keinoin.¹⁰⁶ Myös ignatianinen perinne, johon de Mello opetuksellaan liittyy, on pohjimmiltaan epämenetelmä. Fyysiset ja henkiset mietiskelyn menetelmät ovat näin ollen vain apuvälineitä, jotka auttavat lähemmäs tavoitetta. Menetelmän oppiminen ja hallitseminen eivät ole päämäärä, eikä siihen pidä jäädä kiinni. Tärkein tavoite on piilossa menetelmien takana ja niiden ulottumattomissa.

Edelliseen liittyen Anthony de Mello muistuttaa, ettei kukaan voi todella opettaa, mitä ovat elämä, rakkaus, todellisuus tai Jumala. Opettaja voi antaa ainoastaan kaavan, jolla voidaan pyrkiä tavoittamaan välähdys totuudesta. Kaava kuitenkin vangitsee käyttäjänsä. Käyttäessään kaavaa, jonka joku toinen on opettanut puhumalla, näyttämällä tai vaikkapa kirjojen kautta, ihminen ei koskaan opi ajattelemaan itse. Toisin sanoen todellista oppimista ei voida pukea sanoiksi, vaan se on tunne, jolle ei ole selitystä. Kaavojen läpi todellisuutta ei nähdä sellaisenaan, kaikessa sen monimuotoisuudessa, vaan valikoivasti kaavoja vahvistaen. Tämän vuoksi de Mello ajaa jokaista irrottautumaan kaavoista ja lähtemään tutkimaan todellisuutta yksin. Kun ihminen oppii tekemään havaintonsa itse, ilman kaavojen tuomaa turvaa, hän saavuttaa hiljaisuuden. Ja juuri hiljaisuudessa ihminen pääsee kaiken ajattelun ja kaikkien käsitteiden ulkopuolelle. Tuossa hiljaisuudessa ihminen oppii näkemään kaavojen arvottomuuden ja näin vapautuu ansasta. Vapautuminen johtaa jatkuvaan oppimiseen uudella, kokonaisvaltaisella tavalla.¹⁰⁷ Kuuletko linnun laulun- kirjan tarinassa ”Syö itse hedelmäsi” opettaja kertoo oppilailleen tarinoita, mutta ei koskaan selitä niiden tarkoitusta. Syynä tähän on se, ettei kukaan muu voi löytää tarinan oppilaalle henkilökohtaisesti sisältämää merkitystä kuin oppilas itse.¹⁰⁸

Kirjassa Tyhmyyden välähdyksiä kysellään, mikä voi olla esteenä heräämis- tai valaistumiskokemuksen saavuttamiselle.

106 Hye 2009, 9.

107 RKKT 2007, 80–82.

108 KLL, 2008, 9.

”Mikä on valaistumisen suurin este?”

”Tietämättömyys.”

”Onko tietämättömyyttä vain yhtä vai useampia lajeja?”

Opettaja sanoi: ”Sitä on monta lajia. Esimerkiksi sinun erityinen tietämättömyyden lajisi vaatii sinua etsimään valaistumista.”¹⁰⁹

Ihmisen tulee siis löytää tietoisuus itsestään ja maailmasta, jotta hän voisi saavuttaa Jumalan näkemisen ja herätä. Herääminen, tai kuten Katseleminen- kirjassa asiaa kutsutaan: sisäinen vapautuminen, vaatii Anthony de Mellon mukaan omantunnon tutkiskelua. Ihmisten tulee kuunnella itseään, ei unohtaa. Meidän täytyy mietiskellä syntejämme, katua ja kääntyä Jumalan armollisen rakkauden puoleen. Ennen kuin voimme auttaa ja rakastaa toisia, meidän tulee auttaa ja rakastaa itseämme. Omantunnon tutkiskelu on osa Ignatius de Loyolan Hengellisiä Harjoituksia, joissa pyritään tulemaan tietoisiksi itsestä ja sitä kautta saavuttamaan Jumalan näkeminen, ihmisen korkein päämäärä.¹¹⁰ Tietoisuus juuri omasta itsestä on äärettömän tärkeä osa katolista meditaatiota:

”Se mitä tarvitset, on tietoisuus”, opettaja sanoi hengellisesti suuntautuneelle oppilaalle,

”tietoisuus, tietoisuus ja tietoisuus.”

”Tiedän, niinpä yritän olla tietoinen Jumalan läsnäolosta.”

”Tietoisuus Jumalasta on mielikuvitusta, sillä sinulla ei ole minkäänlaista käsitystä siitä, minkälainen Jumala on. Tarvitset tietoisuutta itsestäsi.”

Myöhemmin hän sanoi: ”Jos Jumala on rakkaus, silloin Jumalan ja sinun välinen etäisyys on täsmälleen sama kuin etäisyys sinun ja itseäsi koskevan tietoisuuden välillä.”¹¹¹

Kun etsimme tietoisuutta itsestämme, voimme tavoittaa välähdyksen jumalallisuudesta. de Mellon mielestä ”tietoisuus omasta itsestä on mahtava keino, jolla voidaan lisätä rakkautta Jumalaan ja lähimmäisiin.” Tietoisuus itsestä ja rakkaus ovat vastavuoroisessa suhteessa tehostaen ja syventäen toisiaan.¹¹² Samalla

109 TMV 2003, 143.

110 KTSM 2010, 63–64.

111 TMV 2003, 122.

112 SDH 1981, 53.

omantunnon tutkiskelu osoittaa, mitä ihmisen tulee muuttaa itsessään. Näin siitä tulee olennainen osa heräämisprosessia. Itsetutkiskelu pakottaa meidät pysähtymään ja keskittymään siihen, mitä ajatuksissamme todella tapahtuu.¹¹³ Anthony de Mello kehottaa meitä siis ymmärtämään oman pimeytemme, jotta voisimme nähdä valon sekä ymmärtämään painajaistamme, jolloin se lakkaa ja heräämme todellisuuteen.¹¹⁴

Ymmärtäminen korostuu aina Anthony de Mellon puhuessa hengellisestä heräämisestä. Juuri ymmärtäminen on hänelle työkalu, joka auttaa luopumaan meitä sitovista riippuvuuksista. Itsensä pakottaminen, kuten edellisessä alaluvussa kävi ilmi, sitoo meidät tiukemmin kiinni riippuvuutemme kohteeseen. Mutta silloin, kun ymmärrämme miksi olemme riippuvaisia, pystymme heräämään todellisuuteen ja saavuttamaan todellisen onnellisuuden. Anthony de Mello tarjoaa kaksivaiheisen tavan päästä irti vääristä riippuvuuksista. Ensin tulee ymmärtää, että emme tarvitse lainkaan riippuvuutemme kohdetta. Vaikka riippuvuuden kohteen menetys tuntuu aluksi pahalta, ajan kanssa huomaa, että voi olla onnellinen ilmankin sitä. Toiseksi on todettava, että meidät on ehdollistettu luulemaan, ettemme osaisi olla onnellisia ilman riippuvuuttamme.¹¹⁵ Näin riippuvuuteen liittyy sekä positiivisia että negatiivisia tunteita. Positiivisen tunteen saamme riippuvuuteemme liittyvästä mielihyvästä ja innostuksesta. Negatiiviset tunteet, pelko, jännitys ja uhka, liittyvät riippuvuuden menetyksen mahdollisuuteen. Sekä myönteiset että kielteiset tunnekuohut hajottavat rauhan ja vapauden, jonka ihminen pyrkii saavuttamaan.¹¹⁶ Tästä muistuttavat erään tarinan sanat:

”Mitä etsit?”

”Rauhaa”, vierailija sanoi.

”Niille, jotka haluavat varjella minäänsä, oikea rauha aiheuttaa vain hämminkiä.”¹¹⁷

113 KTSM 2010, 64–65.

114 RKKT 2007, 19.

115 RKKT 2007, 30–31.

116 RKKT 2007, 33.

117 TMV 2003, 20.

Saavuttaaksemme vapauden meidän tulee olla de Mellon mukaan jatkuvasti valppaana, tarkkailla ja vartioida ajatuksiamme kuin aarteilla täytettyä taloa. Jos talo jätetään vartiotta, aarteet varastetaan sieltä nopeasti. Vapaus vaatii tietoisuutta ja valppautta. Ilman toiminnan tiedostamista emme voi olla vapaita, vaan meitä sitovat monet erilaiset kahleet. Ympäristö, jossa elämme, oma taustamme ja historiamme vetävät meitä eri suuntiin emmekä tunne pystyvämme hallitsemaan elämäämme. Juuri tämän hallitsemattomuuden tiedostaminen on ensimmäinen askel vapauteen. Ilman tietoisuutta meillä ei ole vapautta, joka antaa mahdollisuuden tehdä mitä haluamme. Ilman tietoisuutta meillä ei ole vapautta rakastaa. Ja jollei meillä ole vapautta rakastaa, emme pysty saavuttamaan päämääräämme.¹¹⁸

Meidän tulee olla tietoisia siitä, millainen henki meitä hallitsee minäkin hetkenä. Tyypillisesti paha henki johtaa meidät lohduttomuuteen ja eroon Jumalasta ja hyvä Jumalan Henki antaa meille lohdutuksen. Välillä lohduttomuus voi kuitenkin olla myös Jumalan aiheuttamaa. Lohduttomuuden avulla Jumala osoittaa, että olemme olleet hengellisesti laiskoja, penseitä ja huolimattomia, jolloin lohdutuksen henki poistuu meistä omasta syystämme. Toiseksi Jumala antaa meille lohduttomuuden testatakseen, kuinka pitkällä olemme hengellisessä kasvussamme ja kuinka hyvin pystymme palvelemaan ja ylistämään Häntä ilman suurta lohdutusta ja erityisten armojen lahjaa. Huomaamme, ettemme pärjää ilman Jumalan läsnäoloa. Kolmanneksi Jumalan antama lohduttomuus näyttää sydämessämme, että hengelliset lohdutukset (hurskaus, voimakas rakkaus, kyyneleet jne.) ovat Jumalan lahjaa ja armoa, eivät ihmisen omia aikaansaannoksia ja ylpeilyn aiheita. Koska monet eri henget tekevät töitään maailmassa ja meissä itsessämme, meidän tulee pysyä valppaina, jotta voimme tunnistaa Jumalan työn ja kuulla Hänen tahtoaan.¹¹⁹

Eräs Katseleminen- kirjassa esitellyistä Ignatius de Loyolan Hengellisten Harjoitusten meditaatioista koskee juuri sisäistä vapautta. Kolmen ihmisryhmän tarkasteluksi nimetty meditaatio jakaa ihmiset nimensä mukaisesti kolmeen ryhmään, joilla on erilaiset tavat ja tavoitteet luopua kiintymyksistään ja löytää Jumalan luo. Ignatius on itse puhunut tässä yhteydessä sielujen pelastuksesta tarkoittaen hengellistä kasvua ja

118 KTSM 2010, 65–68.

119 KTSM 2010, 150–151, 154–155.

korkeampaa hengellistä hyötyä. Hyöty merkitsee epäjärjestyneistä kiintymyksistä luopumista ja rauhan saavuttamista.¹²⁰

Anthony de Mello ei ole kiinnostunut ensimmäisestä ihmisryhmästä, sillä se jättää kiintymyksistä irrottautumisen ja pelastusvarmuutensa hakemisen vasta kuoleman hetkeen. Meditaation toinen ja kolmas ihmisryhmä etsii Jumalan tuomaa rauhaa jo nyt, mutta heidän suhtautumistapansa maalliseen omaisuuteen poikkeavat toisistaan. Ryhmä kaksi on valmis luopumaan kiintymyksistään mielen tasolla, mutta he tahtovat silti pitää rahat, talon ja muun maallisen omaisuutensa. Toisin sanoen toisen ihmisryhmän jäsenet eivät haluakaan saavuttaa ignatianisen retriitin ydintä eli tilaa, jossa maallinen omaisuus olisi yhdentekevää. He eivät koskaan pysty sanomaan, että on aivan sama, omistavatko he rahaa vai ei. Hyvistä aikomuksistaan huolimatta he takertuvat omaisuuteensa eivätkä pidä siitä kiinni ainoastaan Jumalan takia ja Jumalalle, kuten pitäisi. Ignatiuksen eräs ajatuksista on ollut, että ihmisten tulisi antaa Jumalalle suurempi kunnia. Tuon suuremman kunnian vuoksi heidän tulisi olla valmiita luopumaan myös silminnähden hyvistä asioista ja toteuttamaan kaikessa Jumalan tahto. Kolmas ihmisryhmä pyrkii omassa elämässään juuri tähän, jokainen omien voimavarojensa mukaan. Ihmiset huijaavat itseään monilla kauhukuvilla menetyksistä, eivätkä siksi ole valmiita luopumaan kiintymyksistään. Kun kuitenkin luovumme niistä tunteen tasolla ja huomaamme, että pelkomme olivat liioittelua, alamme lähestyä yhdentekeväisyyttä.¹²¹

Kolmen ihmisryhmän meditaation tarkoituksena on opettaa, että meidän tulisi valita asioita *ainoastaan* Jumalan kunniaksi ja sielujemme pelastuksen vuoksi (kurs.alkuperäinen). Saavuttaakseen tämän ihmisen tulee vaihtaa kiintymyksensä vastakkaiseen. Hänen tulee pyytää Jumalalta uutta sydäntä niin sanotussa kirurgisessa rukouksessa. Prosessi on tuskallinen, sillä siinä pyydetään kaipuullemme vastakkaisia asioita ja samalla opetellaan pitämään epämiellyttäviä asioita viehättävinä ja viehättäviä epämiellyttävinä. Kun sydämemme on vaihtunut, haluamme ja tavoittelemme asioita *yksinomaan* Jumalamme kunniaksi ja Hänen palvelemisekseen

120 HH 1981, 149–157; KTSM 2010, 99–100.

121 KTSM 2010, 100–104.

(kurs.alkuperäinen). Näin saavutamme rauhan ja pysymme rauhallisena, tapahtui mitä tahansa. Me löydämme ”täydellisen ja katkeamattoman ilon salaisuuden.”¹²²

Käytännön tavaksi omantunnon tutkiskelemiseen Anthony de Mello antaa kiitoksen ja ylistyksen Jumalan meille antamista lahjoista. Meidän tulisi päivittäin pysähtyä miettimään, millaisia lahjoja olemme juuri tänään Jumalalta saaneet ja kiittää niistä. Ja jos tunnemme, ettemme ole saaneet lahjan lahjaa koko päivänä, se on de Mellon mukaan pysähdyksen paikka. Tunne lahjojen saamattomuudesta kertoo hänen mukaansa siitä, ettemme ole olleet läsnä itsessämme koko päivänä. Jumala jakaa lahjojaan jatkuvasti, mutta meidän tulee olla kotona vastaanottaaksemme ne. Yhteys Jumalaan vaatii ensin yhteyden itseemme. Omantunnon tutkiskelemisen päämäärä on rakkauden lisääminen puutteen ja heikkouden avulla. Kyse ei siis ole itsesälissä rypemisessä, vaan havainnoinnista ilon ja oivalluksen kautta.¹²³ Lisäksi omantunnon tutkiskeluun kuuluu tunteiden tutkiskelu. Jotta voisimme suorittaa omantunnon tutkiskelua, meidän on ensin tiedostettava, mitä tunnemme. Tunteiden tunnistamisen kautta pääsemme paremmin sisään myös henkien erottamiseen.¹²⁴

Kaikki Anthony de Mellon harjoitukset tehdään hiljaisuudessa, rukoillen ja lukien Raamattua. Hyvin usein itsetutkiskelu tapahtuu meditoimalla, katselemalla Raamatun tapahtumia ja henkilöitä kuin he olisivat oikeasti tässä hetkessä läsnä. Useimmiten de Mello kehottaa harjoitusten suorittajaa liittämään itsensä osaksi Raamatun tapahtumia ja puhumaan Raamatun henkilöiden kanssa (meditaatiosta ja kontemplaatiosta kts. tarkemmin luku 4). Omantunnon tutkiskelussa päivän tapahtumia ja omia valintoja tarkastellaan Kristuksen lempeällä ja rakastavalla katseella, itselleen armollisesti.¹²⁵ Jumalan rakkaus on rajaton ja hänen armonsa on suuri. Kristus on Jumalan rakkauden ruumiillistuma ja hän rakastaa meitä varauksettomasti. Meidän tulee luottaa Jumalaan. Usko Jumalan rakkauteen antaa ihmiselle vapautumisen tunteen.¹²⁶ Ihmisen tulee

122 KTSM 2010, 104–105.

123 KTSM 2010, 68–71.

124 KTSM 2010, 137.

125 KTSM 2010, 71; KLL 2008, 117–118; SDH 1981, 130.

126 KTSM 2010, 75–76; KLL 2008, 71, 72–73.

siis olla itselleen armollinen. Teoksen Lähteellä ensimmäisessä harjoituksessa pohditaan juuri omaa elämää, siinä tehtyjä valintoja ja omia toiveita.¹²⁷ Harjoituksen tehtävänä on kehittää itsetuntemusta, jota ilman on mahdotonta päästä kosketuksiin Jumalan todellisuuden kanssa. Usein de Mellon harjoitukset lähtevät liikkeelle juuri itsetutkiskelusta, jolla rakennetaan pohjaa maailman laajemmalle näkemiselle ja oman paikan hahmottamiselle maailmankaikkeudessa.

Eräs tapa, jota Anthony de Mello käyttää omissa harjoituksissaan on eräänlainen mietiskelypolku. Ensimmäisellä askeleella harjoituksen suorittaja havainnoi itseään ulkopuolisena, itsestään irrallaan. Tarkoituksena on havaita mielen ja sitä kautta koko kehon olevan kuin vankilassa, paksujen, uskomuksista ja riippuvuuksista koostuvien muurien sisällä. Suurin osa ihmisistä ei koskaan havaitse muureja ympärillään. Ja jos jotkut havaitsevatkin, he joko tyytyvät kohtaloonsa tai yrittävät parantaa olojaan murtautumatta kuitenkaan ulos. de Mellon päämääränä on kuitenkin juuri vapautuminen muurien kahleista. Siksipä toisena askeleena on tarkastella kaikkea sitä, joka sitoo meidät. de Mello muistuttaa nimenomaan katselemaan muureja, sillä niiden katseleminen ymmärryksen voimalla murtaa ne. Kolmas askel ottaa mukaan ympäröivän maailman. Meidän tulee katsella maailmaa ja muita ihmisiä uusin silmin, ilman totuttujen tapojen kahleita. Viimeinen askel on de Mellon mukaan tärkein. Meidän tulee istua alas ja keskittyä tarkastelemaan omaa mieltämme, sen jatkuvaa ajatusten, tunteiden ja reaktioiden virtaa.¹²⁸ Neljäs vaihe on identtinen buddhalaisen meditaation kanssa, sillä siinäkin tarkastellaan omaa mieltä ja kehoa ulkopuolelta, puuttumatta ajatusten kulkuun.¹²⁹

127 LTH 2006, 15–17.

128 RKKT 2007, 60–61.

129 Watts 2002, 186.

4 NÄKEMISEN VAIKEUS

Eräs tärkeä asia, joka nousee esiin Anthony de Mellon kirjoituksissa, on katseleminen ja näkeminen. Kirjoituksissaan hän käyttää termejä rinnakkain, vaikka niissä voitaisiin havaita pieni sävyero. Katseleminen on osa heräämisprosessia ja erityisen tärkeä havahtumisen saavuttamiseen. Näkeminen taas ohjaa havainnointiamme, ja halumme nähdä rajoittaa tavoitteiden saavuttamista. Näkemisen vaikeus on kuvattuna seuraavassa tarinassa:

”Jonakin päivänä ymmärrät, että etsit sellaista, mitä sinulla jo on”, opettaja sanoi innokkaalle oppilaalle.

”Miksi en sitten näe sitä nyt?!”

”Siksi, että yrität nähdä sen.”

”Enkö saa sitten lainkaan ponnistella?”

”Jos rentoudut ja annat sille aikaa, se tekee itsensä tiettäväksi.”¹³⁰

Oma halumme siis rajoittaa meitä. Oikeaa katselemista tai näkemistä on se, että menemme omien aistiemme taakse. Emme siis katso ainoastaan silmillämme, vaan myös ja ennen kaikkea sydämellämme. Tällaisen mallin katsoa de Mello on perinyt Ignatius de Loyolan opetuksista ja se näkyy selvästi de Mellon ajattelussa. Katseleminen- teoksen esipuheessa suomentaja Jaakko Heinimäki toteaa, että ignatiaanisen retriitin tavassa on ”kysymys tavasta katsoa sekä ulkoista todellisuutta että omaa sisäistä maailmaamme”.¹³¹

4.1 Katseleminen kontemplaationa

Ignatiaanisessa perinteessä mietiskely toteutetaan niin, että Raamattua luetaan sukeltamalla ”tekstin sisään” eläytymisen ja luetusta nousevien mielikuvien avulla. Omissa meditaatioharjoituksissaan Anthony de Mello sanoo Lähteillä -kirjan esipuheessa olevan voimaa, jota ei saavuteta ainoastaan lukemalla, vaan harjoitukset

130 TMV 2003, 24.

131 KTSM 2010, 8.

on tehtävä. Jokaisen harjoituksen lause on tärkeä ja oikealla tavalla tehtynä se voi osoittautua oivalluksen portiksi.¹³² Harjoituksia kannattaa hänen mukaansa myös kerrata, mutta kertaaminen, kuten harjoittelu yleensäkin, tulisi suorittaa mahdollisimman paljon oman muistin varassa, sillä kirjan jatkuva seuraaminen voi viedä harhaan. Kertaamisen avulla voi tavoittaa syvempiä tasoja ja murtaa kuoren niistä harjoituksista, joista aluksi ei ole saanut otetta.¹³³ Tavoitteena on kuitenkin päästä kosketuksiin oman itsensä ja Jumalan kanssa. Tähän tarvitaan kontemplaatiota.

Hyvin nopeasti käy selväksi, että kontemplaatio ja meditaatio ovat toisistaan erottamattomia. Kontemplaatio on meditaation kanssa yksi tärkeimmistä käsitteistä kristillisyyden piirissä. Sanan juuret ovat kreikkalaisessa filosofiassa, ja sen sisältönä on Jumalan, luomakunnan ja Raamatun tapahtumien katseleminen sielun silmin. Tällainen todellisuuden katselu on Platonin mukaan korkeampaa kuin maallisen menestyksen tavoittelu. Tuomas Akvinolainen taas on määritellyt kontemplaation olevan ”yksinkertaista todellisuuden katselemista”, ja Jumalan katseleminen on hänen mukaansa ihmisen lopullinen onnellisuus.¹³⁴ Myös buddhalaisessa zen-perinteessä tällaisella yksinkertaisella kontemplaatiolla on tärkeä rooli. Anthony de Mellolle kontemplaatio merkitsee sellaista yhteydenpitoa Jumalan ja ihmisen välillä, jossa sanat, mielikuvat ja käsitteet eivät ole pääroolissa.¹³⁵ Yleensä kontemplaatiota harjoitetaan yksinään, mutta Sadhanan esipuheessa Anthony de Mello itse kertoo vetävänsä kontemplaatioryhmiä. Hänen mukaansa ryhmässä suoritettava kontemplaatio on joskus hedelmällisempää kuin yksinään suoritettava. Kontemplaatio on hänen mukaansa äärettömän yksinkertainen asia, johon ei tarvita monimutkaista tekniikkaa. Ainoastaan tarvitaan kärsivällisyyttä, sillä kontemplaatio saattaa yksinkertaisuudessaan ikävystyttää.¹³⁶ Laajemmin katolisessa kontekstissa kontemplaatiolla tarkoitetaan syvää, sanatonta meditaatiota. Kontemplaation kautta

132 LHT 2006, 13.

133 LHT 2006, 14.

134 KTSM 2010, 9.

135 SDH 1981, 28.

136 SDH 1981, 6, 19.

ihminen pyrkii kohtaamaan sisäisesti Jumalan.¹³⁷ Anthony de Mellon tarinassa opetetaan Jumalan katselemisesta:

”Mitä minun on tehtävä saavuttaakseni jumalallisen?”

”Jumalallista ei saavuteta tekemällä vaan ihminen käsittää sen näkemällä.”

”Mihin tekemistä sitten tarvitaan?”

”Jumalallisen ilmaisemiseen, ei sen saavuttamiseen.”¹³⁸

Näin ollen tekeminen on yhä osa ihmisen elämää, mutta kaiken pohjana on näkeminen. Eikä näkeminen havainnointina, vaan katseluna, joka tapahtuu hiljaisessa mietiskelyssä, sydämessä ja sielussa. Ignatianisen perinteen mukaan kontemplaatio on mielikuvaharjoittelua, jossa ihminen rakentaa mielensä sisällä teatterin. Näyttämölle hän asettaa Raamatun tapahtumien ja henkilöiden lisäksi myös itsensä ja tätä näkymää hän sitten mietiskelee.¹³⁹ Mietiskely ei kuitenkaan ole vain passiivista tarkkailua ulkopuolelta, vaan harjoituksissa ihminen asettaa itsensä vuorovaikutukseen Raamatun henkilöiden kanssa ja keskustelee heidän kanssaan. Hän on myös mielikuvissaan mukana tapahtumissa, joita hän kontemploi. Tärkeää kontemplaatioissa ei ole historiallinen tarkkuus, vaan uskon hartaus, joka avautuu sydämessämme yhdistyessämme tapahtumiin mystisen todellisuuden tasolla.¹⁴⁰

Mielikuviutus on eräs tärkeä osa kontemplaatiota. Kirjassaan *Sadhana: tie Jumalan luo* Anthony de Mello selvittää mielikuviutuksen käyttöä rukouksen apuna. Hän kuvaa mielikuviutusta ”odottamattoman ja arvaamattoman voiman lähteeksi”.¹⁴¹

Mielikuviutus ei ole de Mellolle pakoa todellisuudesta, vaan päinvastoin voima, joka syventää tietoisuutta nykyhetkestä. Se ei myöskään merkitse pelkkää tapahtuman tai paikan muistelemista, vaan tapahtuman uudelleenelämistä fyysisine ja psyykkisine tunteineen ja aistimuksineen. Monet ovat kertoneet de Mellolle, että mielikuviutuksen avulla uudelleen eletyt tapahtumat antavat virkistystä ja vahvistusta mielelle.

137 Jaanu-Schröder 2005, 178.

138 TMV 2003, 108.

139 KTSM 2010, 8.

140 SDH 1981, 84–88.

141 SDH 1981, 67.

Mielikuvituksen käyttämiseen tarvitaan yksinoloa syvällä itsessämme, sillä siellä mielikuviutus tulee eläväksi. de Mellon mielestä kaikkein parasta olisi, että mielikuvituksessa koettava paikka tai tilanne olisi lähes yhtä elävä kuin nykyisen aistimaailmamme todellisuus.¹⁴²

Rukous ja mielikuviutus toimivat yhdessä. Paras paikka rukoukselle olisi hiljainen ja rauhallinen alue luonnossa, jossa voisimme nähdä Jumalan luomistyön kauneutta. Valitettavasti harvoin voimme päästä fyysisesti tuollaiseen paikkaan. Silloin kun meillä kuitenkin on mahdollisuus päästä veden ääreen tai vuorenhuipun rauhaan, meidän tulee de Mellon kehotusta noudattaen avautua tuolle paikalle ja painaa se mieleemme niin hyvin kuin voimme. Näin voimme myöhemmin palata mielikuvituksemme avulla tuohon paikkaan ja hetkeen, joka ”johdattaa henkeämme ylös Jumalan luo”. Mielikuvituksemme auttaa meitä saavuttamaan sydämessämme tuon rauhan keskuksen, josta löydämme paikan rauhoittua ja vetäytyä yksinäisyyteen, vaikka olisimme keskellä kiireistä kaupunkia.¹⁴³ de Mello pitää mielikuvitusta vahvana välineenä sielunhoidossa ja persoonallisuuden kasvussa. Kun palaamme mielikuvituksessamme paikkaan, jossa olemme tunteneet iloa, onnea ja rauhaa, rakennamme psykologista terveyttämme. Samalla kunnioitus mielikuvituksesta elämän ja energian lähteenä kasvaa. Mielikuvituksella on myös hengellinen merkitys ilon ja rakkauden kokemisessa, sillä se murtaa esteitä, joita useimmat ihmiset ovat rakentaneet ympärilleen.¹⁴⁴ Näin se ”lisää heidän kykyään kokea Jumalaa ja avata sydämensä Hänen rakkaudelleen ja sille onnelle, jonka Hänen kokemisensa tuo tullessaan.”¹⁴⁵

Kaiken tämän lisäksi mielikuviutus auttaa pääsemään ja päästämään irti negatiivisista tunteista. Ensinnäkin mielikuvituksen avulla suoritettava kontemplaatio auttaa voittamaan synnynnäisen arvottomuuden tunteen, joka estää meitä ottamasta vastaan Jumalan armoa ja rakkautta. Toisekseen ikävien tilanteiden läpikäynti mielikuvituksen avulla auttaa päästämään irti murheesta, peloista ja vihasta sekä antamaan anteeksi ja

142 SDH 1981, 68–70.

143 SDH 1981, 70–72.

144 SDH 1981, 74–75.

145 SDH 1981, 75.

kenties löytämään ilon ikävistäkin tilanteista. Negatiivisista tunteista irrottautuminen on muutenkin äärettömän tärkeää kontemplaation onnistumisessa. Samalla opimme, kuinka Jumala on mukana ja vaikuttaa elämämme kaikissa tapahtumissa.¹⁴⁶

Mielikuvitus on siis todella tärkeää. Valitettavasti monet pitävät mielikuvitusta lapsellisena asiana, josta ei ole mitään hyötyä, sillä se ei tuota mitään näkyvää hyötyä. Tai ainakin siihen menee jonkin aikaa ja sen eteen joutuu tekemään töitä.

Osallistuminen ja vuorovaikutus Raamatun tapahtumiin on de Mellolle tärkeä osa henkistä ja hengellistä kasvamista. Harjoituksessa ”Uskalias teko” de Mello ohjaa katselemaan, kuinka Jeesus kutsuu ihmisiä Valtakunnan työhön. Samalla hän kehottaa miettimään, millainen on kutsumus, johon Jeesus on kutsunut minut. Millainen olisi se raamatunkohta, jossa kerrotaan kutsumisestani? Mihin minut ylipäätään on kutsuttu eilen ja mihin kutsutaan tänään ja huomenna? Yksikään ihminen ei tiedä tarkkoja vastauksia de Mellon esittämiin kysymyksiin, mutta silti hän rohkaisee kuulemaan kutsun ja seuraamaan sitä.¹⁴⁷ Myös Katseleminen -kirjassa korostuu, että vapauden saavuttamiseen kontemplaatio, kuvittelemisen mielikuvituksen avulla, on juuri oikea tekniikka. Vapauden saavuttamisen menetelmä on Kristuksen persoonaan ja hänen elämäntapaansa rakastuminen, sillä sydämensä kautta Kristus voittaa kilvoittelijat puolelleen.¹⁴⁸

”Kuulitko linnun laulavan?”, kysyy opettaja oppilaaltaan samannimisessä tarinassa, kun oppilas tivaa häneltä zenin syvintä olemusta. Anthony de Mello selittää, että jos todella kuulisimme linnun laulavan, ymmärtäisimme luonnon olevan Jumalan ihme ja sydämemme täytyisi sanattomasta ihmetyksestä. Juuri tuo ihmeen kokeminen auttaisi meitä tavoittamaan välähdyksen Jumalasta. Selittäessään tarinaa de Mello mainitsee hindulaisesta Intiasta olevan kielikuvan, jossa Jumala kuvataan tanssijaksi ja luomakunta hänen tanssikseen. Jos pysähtyisimme ja hiljenesimme kuuntelemaan tätä tanssia, pääsisimme sanojen ja käsitteiden taakse ja todella ymmärtäisimme.¹⁴⁹ Oma mielikuvani de Mellon tarinan opetuksesta on se, että ymmärryksellä tarkoitetaan

146 SDH 1981, 76–78, 79.

147 LHT 2006, 19–20.

148 KTSM 2010, 89.

149 KLL 2008, 21–22.

ymmärrystä Jumalan suuruudesta ja käsittämättömyydestä, joka johtaa vapautumiseen.

Tarinassa ”Hakkaan puita” käy ilmi, että juuri ihmetyksen tunto on kontemplaation ydin. Samassa yhteydessä de Mello erottaa kontemplaation ekstaasista ja kauneuden aistimisesta. Ekstaasi tarkoittaa tässä yhteydessä hurmiota, jossa ihminen eristyy maailmasta. Kontemplaation eli sisäisen näkemisen saavuttanut ihminen taas toimii maailmassa kuten aiemminkin, mutta hänen tunteensa ja ajatuksensa asioita kohtaan ovat muuttuneet. Puu on itsessään ihme, jota ihminen tutkii ihmetellen. Kauneuden aistimisen ja kontemplaation ero on taas siinä, että ensimmäinen synnyttää esteettistä mielihyvää vain tietyissä tilanteissa (esim. auringonlaskua katsoessa). Kontemplaation synnyttämä ihmetys ei taas ole sidottu vain tiettyihin tilanteisiin, vaan löydämme ihmeitä ympäriltämme ihan arkisistakin asioista. Kontemplaation kyky on de Mellon mielestä lasten etuoikeus ja pääsylippu Jumalan Valtakuntaan.¹⁵⁰

Saavuttaakseen kontemplaation tilan ihmisen tulee olla kokonaan kiinni nykyhetkessä. Kun ihminen keskittyy nykyhetkeen menneen tai tulevan sijasta, kontemplaatio syntyy hänen ymmärryksessään itsestään. ”Bambut” -tarinassa nousee esiin neljä tärkeää sanaa, jotka ohjaavat ihmistä sisäiseen näkemiseen. Nämä ovat tietoisuus, tarkkaavaisuus, huomio ja keskittyminen.¹⁵¹ Meidän tulee olla tietoisia kaikesta, mitä teemme, olipa kyseessä pieni tai suuri asia. Kontemplaation saavuttaminen on kiinni herkeämättömästä tietoisesta läsnäolosta nykyhetkessä.¹⁵² Tällainen jatkuva läsnäolo tekee de Mellon opetuksen perusteella ihmisestä pyhän, joka ei murehdi huomisesta, vaan luottaa Jumalan huolenpitoon.¹⁵³ Tyhmyyden välähdyksiä -kirjan tarina porautuu juuri tähän:

150 KLL 2008, 23–24.

151 KLL 2008, 25–26.

152 KLL 2008, 27.

153 KLL 2008, 28. Jumalan huolenpidosta kts. esim. Matt. 6: 25–34. ”Katsokaa taivaan lintuja: eivät ne kylvä, eivät ne leikkaa eivätkä kokoa varastoon, ja silti teidän taivaallinen Isänne ruokkii ne. Ja olettehan te paljon enemmän arvoisia kuin linnut!

Mitä te vaatetuksesta huolehditte! Katsokaa kedon kukkia, kuinka ne nousevat maasta: eivät ne näe vaivaa eivätkä kehrää. - - Kun Jumala näin pukee kedon ruohon, joka tänään kasvaa ja huomenna joutuu uuniin, niin tottahan hän teistä huolehtii, te vähäuskoiset! - - Älkää siis huolehtiko huomispäivästä, se pitää kyllä itsestään huolen. Kullekin päivälle riittävät sen omat murheet.”

”Kärsimykseni on sietämätöntä.”

Opettaja sanoi: ”Nykyhetki ei ole koskaan sietämätön. Sinut ajaa epätoivoon ajatus siitä, mitä seuraavat viisi minuuttia ja seuraavat viisi päivää tuovat tullessaan. Lakkaa elämässä tulevaisuudessa.”¹⁵⁴

Kun elämme nykyisyydessä, pystymme saavuttamaan rauhan ja luottamuksen. Me emme tarvitse muuta. Se, mitä meillä on juuri tässä hetkessä, riittää. Sadhana -teoksessa Anthony de Mello ilmaisee, että liian monet ihmiset keskittyvät ainoastaan ajatuksiinsa ja mielikuviin, jotka liikkuvat heidän päissään. Tämä saa heidät elämään joko menneisyydessä tai tulevaisuudessa, mutta ei nykyisyydessä. Jos ihmiset tiedostaisivat ajatuksiensa sijasta oman kehonsa ja aistimuksensa, he pysyisivät huomattavasti paremmin nykyhetkessä. Nykyhetkessä pysyminen on myös tärkeää rukouksen kannalta, sillä päässä tapahtuva rukous¹⁵⁵ muuttuu pian kuivaksi ja tylsistyttäväksi, mutta sydämessä tapahtuva rukous on elävää.¹⁵⁶

Eräs de Mellon käyttämistä tarinoista puhuu oppineesta teologista Tuomas Akvinolaisesta. Kun Tuomas tavoitti kosketuksen Jumalaan kontemplaation avulla, kaikki hänen omat kirjoitustyönsä jäivät kesken ja muuttuivat ”arvottomaksi kuin olki”. Syyksi selviää se, ettei todellista Jumalan kokemista pystytä esittämään sanoin. Tarinan opetuksen de Mello tiivistää vanhojen zen -mestareiden viisaudella: ”Ken tietää, ei puhu. Ken puhuu, ei tiedä.” Myöhemmin de Mello ilmaisee saman asian toisin sanoin: ”Kun ihminen kokee jumalallisen, hänen halunsa käsitteellisiin pohdintoihin vähenee huomattavasti.”¹⁵⁷ Omassa opetuksessaan Ignatius de Loyola on kehottanut ihmisiä sisäisen näkemisen ja Jeesukseen elämään mielikuvissa osallistumisen lisäksi haistamaan ja maistamaan jumalallinen todellisuus. Anthony de Mellon mukaan tällainen aistien soveltaminen tarkoittaa Jeesuksen syvän rauhan ja onnellisuuden kokemista (maistamista) omassa sydämessämme. Jeesuksen

154 TMV 2003, 105.

155 SDH 1981, 28. Rukous merkitsee Anthony de Mellolle sanojen, kuvien ja ajatusten välityksillä tapahtuvaa yhteydenpitoa Jumalan kanssa. Hän tekee selvän eron rukouksen ja sanattoman kontemplaation välille Myöhemmin, sivulla 37, hän puhuu rukouksesta hartauksellisena rukouksena ja kontemplaatiosta intuitiivisena rukouksena.

156 SDH 1981, 15–16.

157 KLL 2008, 38–39, 40.

onnellisuuden kokeminen antaa meille lohdutuksen, joka ensiksikin auttaa meitä irrottautumaan kiintymyksistämme ja toiseksi johdattaa meidät etsimään Jumalan tahtoa.¹⁵⁸

”Jumaluuden äärettömän suloisuuden ja ihanuuden” maistaminen ja haistaminen on mystistä todellisuutta. Monilla mystikoilla on tapana ilmaista Jumalan läsnäolon kokemuksensa puhumalla valosta, äänestä, tuoksusta, lämmöstä tai suloisuudesta. Kuvaukset ovat epätarkkoja, sillä kokemusta Jumalasta ei voida ilmaista sanoin, kuten Tuomas Akvinolaisesta kertovassa tarinassa tuli ilmi. Sanattomasta mystisyyden kokemuksesta kertovat myös Augustinus ja Ignatius de Loyola omissa teksteissään. Kun ihminen saavuttaa kontemplaation tilan, hänen ulkoiset aistinsa hiljenevät. Jäljelle jäävät vain mielen kuvat ja tunteet, joissa voimme kuulla Kristuksen puhuvan meille. On mahdollista, että katseleminen ja kuunteleminen johtavat lopulta täydelliseen hiljaisuuteen.¹⁵⁹

4.2 Hoitava hiljaisuus

Kontemplatiivinen meditaatio on tärkeä osa katolista rukousperinnettä ja itsetuntemusta, kuten edellisessä luvussa kävi ilmi. Meditaatioharjoituksia ei kuitenkaan tule tehdä ainoastaan oman itsen takia, vaan lähestymiskulmana tulee olla koko maailman hyvinvointi. Lähteillä -kirjan tarkoituksena on johtaa ”mielestä tajuntaan, ajatuksesta fantasiaan ja tunteeseen – ja tunteen, fantasian ja tajunnan kautta lopulta toivottavasti hiljaisuuteen.”¹⁶⁰ Hiljaisuus onkin kaikkien de Mellon harjoitusten korkein päämäärä, ja vain hiljaisuudessa voi tavoittaa näkymättömän. Hiljaisuus ja yksinolo ovat merkittäviä hengellisen kasvun olosuhteita. Mahdollisesta

¹⁵⁸ HH 1981, 124; KTSM 2010, 90–91.

¹⁵⁹ KTSM 2010, 91–92.

¹⁶⁰ LHT 2006, 14.

tuskallisuudestaan huolimatta hiljaisuus puhdistaa ja on polku itsensä ja Jumalan kohtaamiseen.¹⁶¹ Seuraava opetus osoittaa de Mellon näkemyksen:

Opettaja suositteli selvästi ”ajatuksista vapaata” ja ”tietämätöntä” mietiskelyä tienä todellisuuden tuntemiseen.

”Kuinka kukaan voi tuntea todellisuutta ilman *tietoa*?” oppilas kysyi.

”Samalla tavalla kuin musiikkia tunnetaan”, opettaja sanoi.¹⁶²

Tieto ei siis auta ihmistä saavuttamaan todellisuutta. Hiljaisuus, joka on de Mellon sanoin ”kauneinta harmoniaa, jota on”¹⁶³, ei voida saavuttaa opiskelemalla, vaan omakohtaisen kokemuksen kautta. Hiljaisuus on maailma, jossa ei ole tietoa, mutta jonka jokainen kuitenkin tuntee aistimusten kautta. Hiljaisuus avaa portin välähdyksenomaiseen kokemukseen äärettömästä tai ikuisesta.¹⁶⁴ Itse hiljaisuuden löytämiseen ihminen tarvitsee kuitenkin tietoisuutta, sillä sitä ei voi saada aikaan tai etsiä suoraan. de Mello kehottaa etsimään hiljaisuutta olemalla läsnä itsessämme, jolloin löydämme hiljaisuuden tietoisuuden kautta.¹⁶⁵ Hiljaisuuden ensimmäinen lahja on se, että tulemme tietoisiksi omista ajatuksistamme ja omasta itsestämme. Ilmoitus itsestämme antaa meille iloa, levollisuutta, viisautta ja lopulta myös kosketuksen Jumalaan. Hiljaisuuden syventyessä koemme muutoksen, jonka hiljaisuuden mystinen voima saa aikaan.¹⁶⁶

Meidän on siis opittava rauhoittumaan ja kuuntelemaan hiljaisuutta. Eläminen hiljaisuudessa avaa ovet syvempään itsetuntemukseen ja Jumalan tuntemiseen. Erilaisten rauhoitusmenetelmien avulla saamme hiljaisuuteen yhteyden, ja vain hiljaisuudessa voimme kuulla sisäisen äänemme. Katolinen opetus opettaakin, että mietiskely, olipa se millaista tahansa, tarvitsee sekä sisäistä että ulkoista hiljaisuutta.

161 KTSM 2010, 18.

162 TMV 2003, 134.

163 KTSM 2010, 25.

164 KTSM 2010, 26.

165 LHT 2006, 167.

166 SDH 1981, 12–13.

Lisäksi mietiskely itsessään synnyttää ja syventää hiljaisuutta.¹⁶⁷ Tähän ajatukseen sitoutuen de Mellon mukaan ihmisten olisi maailman melun keskellä pyrittävä hiljaisuuteen. Elämä perustuu hiljaisuudelle; olemme syntyneet hiljaisuudessa ja hiljaisuuteen palaamme kuollessamme. Juuri hiljaisuus on ihmisten syvin olemus ja siksi tavoiteltava.¹⁶⁸ Hiljentymistä tukevat rauhallinen ympäristö, hyvä fyysinen asento ja zenin mukainen hengityksen rauhoittaminen auttavat tyynnyttämään mielen, mutta hiljaisuus on meidän ympärillämme, vaikka emme saisi siihen yhteyttä. Sadhana -kirjassa de Mello myöntää ikäväkseen nykyajan ihmisen muuttuneen niin jännittyneeksi, että hänen on todella vaikeaa hiljentyä. Kun hän saavuttaa hiljaisuuden, hiljaisuus ja tyyneys muuttuvat rukoukseksi, jossa Jumala ilmaisee itsensä.¹⁶⁹

”Raamattu”- nimisessä meditaatiossa lähdetään liikkeelle zenbuddhalaisen tavan mukaisesti liikkeelle fyysisestä rentoutumisesta ja hengityksen tarkkailusta. Ne johdattavat ihmisen hiljaisuuteen. Meditaation yhtenä viestinä on, että ainoastaan hiljaisuudessa voi ymmärtää Jumalan paljonpuhuvan sanan. Muuten harjoituksessa korostuu Jumalan erilaiset tavat ilmaista itsensä meille. Tällaisia ovat muun muassa luonto ja omat elämäkokemuksemme.¹⁷⁰ Raamattu on Jumalan ilmoitus, mutta hiljaisuudessa ilmoitus avautuu toisella tavoin. Saavuttaakseen hiljaisuuden tarjoaman Raamatun ilmoituksen ihmisen tulee ensin avautua sydämen ja mielen hiljaisuudelle.¹⁷¹ Harjoituksessa nimeltä ”Muukalainen” esitetään kysymys, että eikö juuri rukouksen täyttämässä hiljaisuudessa ylipappi (Jeesus Kristus) liitä meidät Jumalaan, jotta voimme täyttää Jumalan antaman tehtävän. Vastaus on kyllä. Mestari (Jeesus Kristus) kutsuu meitä opetuslapsikseen koko ajan arkipäivän tilanteissa.¹⁷²

Hiljaisuuden lisäksi Anthony de Mello korostaa sisäisen vapauden välttämättömyyttä mietiskelyn lähtökohtana. Ainoastaan sisäinen sydämen vapaus antaa meille hänen

167 Jaanu-Schröder 2005, 178.

168 TMV 2003, 151.

169 SDH 1981, 39.

170 LHT 2006, 31–32.

171 SDH 1981, 11.

172 LHT 2006, 34.

mukaansa kyvyn tehdä oikeita päätöksiä ja Jumala voi kiinnittää tahtomme siihen, mikä oikeasti on meille parhaaksi ja Jumalalle itselleen suuremmaksi kunniaksi.¹⁷³ Sisäisen vapauden saavuttaminen vaatii kuitenkin sekä työtä, aikaa että omistautumista. Esimerkiksi liika lukeminen voi olla pahasta, sillä se on tehokas keino estää Jumalaa pääsemästä kosketuksiin meidän kanssamme. Sen sijaan rukoukseen keskittyminen, vaikka se tuntuisi vaikealtakin, avaa tien hiljaisuuteen ja sitä kautta Jumalan yhteyteen.¹⁷⁴ Tämä on hyvin samantapainen lähtökohta kuin buddhalaisessa meditaatiossa. Buddhalaiset meditoivat vapauttaakseen mielensä aggressiosta, kateudesta ja ahneudesta, sillä ne peittävät luonnollisen tyyneyden ja viisauden. de Mellon ajatus meditaatiosta on erityisen lähellä buddhalaista samatha-meditaatiota, joka on tarkoitettu johtamaan mielen kehittymiseen ja aitoon mielenrauhaan. Mietiskely vapauttaa mielen huomion kiinnittymisestä eri asioihin, ihmisen haluista ja heijastumista, ja suuntaa sen puhtaasti valaistumisen etsimiseen.¹⁷⁵

Mietiskely eli meditaatio on paras teko rakkauden hyväksi ja se johtaa muutokseen, opettaa Anthony de Mello Rakkauden tiellä -teoksessa. Tärkeänä ohjeena tässä ovat Jeesuksen sanat ”Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi”.¹⁷⁶ de Mellon ohjauksen mukaisesti meidän tulee tarkastella tuntemiamme ihmisiä ilman ennakkokäsityksiä, kuin tapaisimme heidät ensimmäistä kertaa. Ihmisistä, joista pidämme, löytyy näin asioita, joita emme aiemmin ole huomanneet. Toisaalta heistä, joista emme pidä, voi löytyä piirteitä, jotka miellyttävät meitä. Voimme ainakin tarkastella kriittisesti, ovatko epämiellyttävinä pitämiemme ihmisten piirteet todella epämiellyttäviä vai oman mielemme luomaa kuvitelmaa. Jos puutteet paljastuvat todellisiksi, voimme hyväksyä ne yhteiskunnan ja kulttuurin ehdollistamisen ja tiedostamattomuuden aikaansaannoksiksi. Anthony de Mello kehottaa tekemään samanlaisen puolueettoman tutkiskelun muiden lisäksi myös omalle itselle. Tällainen tutkiminen, havainnoiminen ja ymmärtäminen ohjaa rakkauteen ja anteeksiantamiseen.¹⁷⁷

173 KTSM 2010, 17.

174 KTSM 2010, 18–19.

175 Keene 2004, 80–81.

176 Matt: 7:1.

177 RKKT 2007, 115–117.

4.3 Rakkaus näkemisen taustalla

Hengellisten harjoitusten teon yhtenä päämääränä on saavuttaa hengellinen vapaus. Tämä antaa edellytykset etsiä, löytää ja seurata Jumalan tahtoa omassa elämässään. Jumalan tahdon toteuttaminen on polku saattaa elämämme järjestykseen. de Mello kuvaa sitä rakkauksiemme järjestymiseksi, jolloin hengellinen rakkaus, rakkaus Jumalaan, suhteuttaa rakkautemme maallisiin asioihin oikeille paikoilleen. Hän ei pidä kiintymyksiä pahoina, vaan hyvinä ja välttämättöminä. Niistä ei kuitenkaan saa tulla ”universumin keskus”, sillä se saattaa rakkautemme luotuihin asioihin epäjärjestykseen. Sydämemme löytää levon ainoastaan Jumalassa ja täydellinen tyydytys saavutetaan vain Jumalan äärettömässä rakkaudessa.¹⁷⁸

Lainaten Jean- Paul Sartren ajatusta ihmiselämän pinnallisuudesta Anthony de Mello kuvaa rakkautta luotuun maailmaan vääristyneeksi ja katoavaksi. Hänen ajatuksensa mukaan ihmiset eivät mene elämässään pintaa syvemmälle, sillä siellä elävät epätoivon ja ahdistuksen tunteet. Siksi emme myöskään löydä Ehdotonta ja Ikuista, sillä Hän elää elämän pinnallisuuden alla, piilossa. Ehdoton on kuitenkin juuri hän, johon me olemme lopulta kuitenkin kiinnittyneet ja josta olemme täysin riippuvaiset. Meidän pitäisi hindulaisen pyhän miehen tavoin oivaltaa, että koska Jumala on olemassa, mitään muuta ei ole. Todellisuutemme on ehdollista ja suhteellista, ja suhteessamme Ehdottomaan kaikki muu saa järjellisen paikkansa.¹⁷⁹ Ihmiset osaavat kyllä rakastaa toisiaan ja saavat toisiltaan myös vastarakkautta, mutta ihminen tarvitsee ”palvovaa rakkautta tai rakastavaa palvontaa” sekä jonkun jota palvoa, ja sen ainoa lähde ja kohde voi olla Jeesus. Ilman tätä ihmiset kulkevat kohti tuhoa, merkityksettömyyttä ja elämänhalun katoamista.¹⁸⁰

178 KTSM 2010, 16, 17.

179 KTSM 2010, 29–30.

180 KTSM 2010, 30–31.

”Sellaista hyvää asiaa ei olekaan, joka ei voisi vääristyä pahaksi”, Anthony de Mello opettaa Katseleminen- kirjassa.¹⁸¹ Tällä hän tarkoittaa sitä, että paholainen on kykenevä käyttämään kaikkea Jumalan luomaa omiin tarkoituksiinsa tai väärentämään sen. Samalla lailla de Mello kertoo Ehdottomaan rakastumisessa olevan kaksi eri puolta. Toisaalta se on kaunista mutta toisaalta vaarallista. Rakastuessamme Ehdottomaan emme kuitenkaan hylkää suhteellista todellisuutta, vaikka vaarana onkin inhimillisyyden väheneminen liiaksi, jolloin rakkaus muita ihmisiä kohtaan sammuu. Jos taas hukkaamme Ehdottoman, hukkaamme koko elämämme ja se on ”menetyksistä kauhein”.¹⁸² Kumpikaan ääripää – ainoastaan Ehdottomaan tai ihmisiin rakastuminen – ei ole näin ollen oikein, vaan tässäkin asiassa tulee löytää tasapaino ääripäiden välille. Kun ihminen rakastaa toista ihmistä yhteydessä Jumalaan ja ikuiseen Rakkauteen, rakkaus on täydellistä.¹⁸³

”Rakkaus on näkemistä”, kertoo eräs de Mellon mietiskelyn otsikko. Mietiskelyn pohjana ovat Jeesuksen sanat, joissa hän kehottaa kuulijoitaan rakastamaan vihamihiään.¹⁸⁴ Rakastuneena ihminen katselee kaikkea uusin silmin. Rakkaus muuttaa kovuuden ja pahansuopuuden lempeydeksi ja hyväsydämyydeksi sekä tekee ihmisen mielestä herkemmän anteeksiannolle. Kun itse on rakastava ja lempeä, myös muut ihmiset vastaavat samalla tavoin rakkaudella. Sama pätee toki negatiivisuuteenkin: jos käyttäydyt ilkeästi ja olet epäluuloinen, hyvin suurella todennäköisyydellä ihmiset alkavat karttaa sinua ja maailma muuttuu vihamieliseksi sinua kohtaan.¹⁸⁵

Oppiakseen rakastamaan vihamiestään ja tehdäkseen siten maailmasta paremman ihmisen tulee havainnoida tunteitaan. Jos jokin piirre toisessa ihmisessä ärsyttää, on tutkittava itseään ja kysyttävä: ”mitä ärtymys kertoo minusta?”. Useimmiten syy löytyy de Mellon mukaan siitä, että toisessa havaitut piirteet tai puutteet löytyvät

181 KTSM 2010, 31.

182 KTSM 2010, 31–33.

183 KTSM 2010, 32; KLL 2008, 168–169.

184 Luuk. 6: 27. ”Teille, jotka minua kuulette, minä sanon: Rakastakaa vihamihiänne, tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat.”

185 RKKK 2007, 96.

ärsyyntyneestä itsestään, mutta hän ei vain ole tunnistanut sitä. Näin ärsyyntyminen muuttuu kiittollisuudeksi itsetuntemuksen lisääntyessä. Toinen syy ärsyyntymiseen on se, ettei ihminen vastaa niihin odotuksiin, jotka sinuun on ohjelmoitu. Hänen ärsyttävä käyttäytymisensä haastaa sinua näkemään asioita, jotka olet kieltänyt. Jos ihmisen käytöksessä on jotain oikaistavaa, viesti menee paremmin perille ilman ärsyyntymistä. Meidän tulee siis ensin päästää irti ärsytyksen tunteesta, jolloin voimme tyynenä ja lempeydellä opastaa toista oikealle tielle.¹⁸⁶ Anthony de Mello muistuttaa, että

taustansa, elämäkokemuksensa ja tiedostamattomuutensa takia tämä [ärsytyksen aiheuttava] henkilö ei voi käytökselleen mitään. On sanottu osuvasti, että ymmärtää kaikkia on yhtä kuin antaa kaikki anteeksi.¹⁸⁷

Katseleminen- kirjasta käy ilmi, että Ignatius de Loyolan Hengellisten Harjoitusten tärkein viikko on viikoista viimeinen. Kolme edellistä viikkoa ovat opastaneet retriittiin osallistujia katumukseen, irrottautumaan vääristä kiintymyksistä ja omasta minästänsä ja lopulta samaistumaan Kristukseen, hänen kärsimyksiinsä ja ylösnousemukseen. Kasteessa meidät on otettu kristillisen seurakunnan jäseneksi ja samalla yhdistetty Kristuksen ylösnousemukseen ja uuteen elämään¹⁸⁸. Neljännen viikon ja koko retriitin tärkein tähtäyspiste on ymmärtää rakkauden todellinen olemus. de Mellon mukaan Ignatius ottaa rakkautta käsitellessään esiin kaksi erilaista näkökulmaa. Ensimmäinen on se, että rakkauden tulisi näkyä enemmän tekoina kuin sanoina. Huomattavaa on, että rakkaus ei koostu teoista, mutta se ilmenee paremmin niiden kautta. Rakkaus ilmenee tietenkin myös sanoina, varsinkin ihmisten välisessä rakkaudessa. Jumala taas ilmaisee rakkautensa enemmän tekoina. Toinen näkökulma koskee sitten rakkauden koostumista. Rakkaus koostuu vastavuoroisuudesta, antamisesta ja jakamisesta. Ignatiaanisen palveluihanteen mukaisesti ihminen rakastaa ja palvelee Jumalaa tekemällä Hänen tahtonsa. Ihminen elää ainoastaan niin, että hänen tekonsa ovat Jumalan suuremmaksi kunniaksi. Selvää on, ettei tällaista

186 RKKT 2007, 97–98.

187 RKKT 2007, 98–99.

188 Room. 6: 3–5. ”Tiedättehän, että meidät kaikki Kristukseen Jeesukseen kastetut on kastettu hänen kuolemaansa. Näin meidät kasteessa annettiin kuolemaan ja haudattiin yhdessä hänen kanssaan, jotta mekin alkaisimme elää uutta elämää, niin kuin Kristus Isän kirkkauden voimalla herätettiin kuolleista. Jos kerta yhtäläinen kuolema on liittänyt meidät yhteen hänen kanssaan, me myös nousemme kuolleista niin kuin hän.”

elämäntapaa pysty noudattamaan ilman perinpohjaista rakkautta ja yhdistymistä Jumalaan.¹⁸⁹

de Mello esittelee meditaatiossa ”Katselu Jumalan saavuttamiseksi” Ignatiuksen neljäkohtaisen ohjelman tavoitteeseen pääsemiseksi. Ensiksi tulee ajatella kaikkia niitä hyviä töitä, mitä Jumala on lahjoittanut meille luomisessa, lunastuksessa ja erityisissä lahjoissaan. Niiden pohjalta näen, kuinka paljon Jumala on tehnyt juuri minun hyväkseni ja kuinka Hän tahtoo vielä nytkin antaa minulle itsensä. Tämän ymmärrettyäni voin antaa Hänelle itseni ja kaiken, mitä minulla on. Lahjoitan itseni Hänen käyttöönsä. Pyydän Jumalalta ainoastaan Hänen rakkauttansa ja armoansa vastalahjaksi. Näin toteutuu aiemmin mainittu rakkauden ilmeneminen tekoina ja vastavuoroisena jakamisena. Me etsimme Jumalaa kaikkialta. Näin koko maailma täyttyy Herramme, meidän rakastettumme, läsnäolosta. Läsnäolo tekee meidät iloisiksi ja sen tunteminen kaikkialla sävyyttää meitä. Näin me sulaudumme Jumalaan ja tulemme yhdeksi hänen kanssaan. Samalla Jumalan rakkauden liekit sytyttävät meidät ja saamme sydämiimme pysyvän ilon.¹⁹⁰

Toisessa vaiheessa meitä kehoitetaan katselemaan Jumalan kaiken täyttävää ja ikuisesti pysyvää läsnäoloa aineellisessa maailmassa. Jumala on luonut kaiken ympärillämme. Hän on antanut kaikelle olemassaolon ja elämän. Ihmisen, juuri minut, hän on luonut itsensä kuvaksi ja kaltaisekseen. Se, että olen Jumalan kuva, tekee minusta pyhän temppelein. de Mello kysyy, miten voimme elää todeksi teorian ja opin elämästä, rakkaudesta? Vastaten itse kysymykseensä hän nostaa esille huomion, että Jumala on läsnä kaikessa ja kaikkialla. Kun pysymme jatkuvasti tietoisina Jumalan läsnäolosta meissä, elämme rakkautta todeksi. Kolmantena kohtana tulee harkita, kuinka Jumala näkee vaivaa ja tekee työtä minun vuokseni. Jumala on luonut maailman, jossa asun, hän ruokkii ja vaatettaa minut, antaa minulle läheisiä ja pitää muutenkin kaikkea luomaansa yllä, jotta kykenen elämään. Anthony de Mellon mukaan yksikään toinen mystikko ei Ignatiuksen lisäksi ole ajatellut Jumalaa työläisenä, joka näkee vaivaa pitääkseen luotunsa elossa. Neljäs ja viimeinen kohta laittaa meidät tarkastelemaan, kuinka Jumala antaa meille hyvyttään ja erilaisia lahjoja samalla tavoin kuin hän

¹⁸⁹ KTSM 2010, 184–186.

¹⁹⁰ KTSM 2010, 186–188; SDH 1981, 34.

antaa meille Pyhän Hengen voiman. Pyhän Hengen voimasta saamme myös vanhurskauden, hyvyyden, hurskauden, laupeuden ja niin edelleen. Tämä vaihe ajaa meidät tarkastelemaan Jumalan äärettömän rakastettavuuden lisäksi omaa rakastettavuuttamme ja kauneuttamme. Meidän ominaisuutemme ovat kalpeita heijastuksia Jumalan ominaisuuksista, mutta ne osoittavat meille Hänen ääretöntä hyvyttään luotujaan kohtaan.¹⁹¹

191 KTSM 2010, 189–191.

5 LOPPUKATSAUS

Tässä pro gradu- tutkielmassani olen pyrkinyt selvittämään, mitä jesuiittapappi Anthony de Mello tarkoittaa puhuessaan hengellisestä heräämisestä. Tähän liittyen tutkin myös, kuinka de Mellon korostama meditaatio voi auttaa heräämisprosessissa, kun pyrimme irrottautumaan pahasta maailmasta. Tärkeää tutkimustehtävän kannalta oli näin ollen lisäksi selvittää, miten de Mello ymmärtää maailman pahuuden. Toisin sanoen määrittelin kyseen olevan siitä, millaista kristillistä elämäntapaa meidän tulisi noudattaa selvitäksemme maallisessa elämässämme.

Metodikseni valitsin systemaattisen analyysin. Systemaattiseksi analyysiksi kutsutaan systemaattis-immanenttista tapaa tarkastella tekstejä sekä käsitteiden, väitteiden, argumentaation että edellytyksien analyysin avulla. Analyysissä voidaan käyttää keskitetysti yhtä tai useampaa edellä mainitusta neljästä analysointitavasta. Oman tutkimukseni tärkein työkalu oli argumentaation analyysi, jonka avulla pyrin selvittämään, *miksi* de Mello väittää asioiden olevan tietyllä tavalla ja edellytysten analyysin avulla, *millaisista lähtökohdista* hänen ajatuksensa kumpuavat. Yksittäisten käsitteiden ja väitelauseiden analyysit kulkivat apuna, sillä ne rakentavat pohjan sekä argumentaation että edellytysten analyysille.

Tutkimukseni lähteinä olen käyttänyt de Mellon omia, suomennettuja kirjoituksia. Käytössäni olivat seuraavat teokset: Sadhana: tie Jumalan luo, Lähteillä: hengellisten harjoitusten kirja, Rakkauden tiellä, Kuuletko linnun laulun, Viisauden välähdyksiä, Tyhmyyden välähdyksiä, Kuunteleminen: Mietiskelyä Ignatius de Loyolan Hengellisten harjoitusten äärellä, Havahtuminen: A. de Mellon pitämän hengellisen konferenssin nauhoitetut luennot sekä Uudistuminen: löydä elämän syvempi merkitys. Lähteitä esitellessä huomautin de Mellon kirjoitusten koostuvan pääasiallisesti lyhyistä tarinoista, vertauksista ja niiden selityksistä. Poikkeuksena tästä olivat kolme viimeksi mainittua lähettä, jotka perustuvat de Mellon retriitinohjaajana pitämiin opetuspuheisiinsa. Sen vuoksi pidin niitä alusta asti lähteistä tärkeimpinä, sillä ne kokoavat muissa kirjoissa kerrotun selkeästi ja tarkasti. Oletin niiden myös avaavan de Mellon ajattelua paremmin kuin muut kirjat juuri niiden opetusluonteen vuoksi, ja havaitsin oletukseni pitävän paikkansa.

Tutkimukseni rakenne jakaantui johdantoon, kolmeen pääluukuun ja loppukatsaukseen. Ensimmäisen pääluvun eli luvun 2 aiheena oli esitellä, kuka on Anthony de Mello. Kävin alaluvussa 2.1 läpi hänen elämänvaiheitaan: lapsuuttaan, koulutustaustaansa ja työuraansa. Anthony de Mello syntyi Intian Bombayssa vuonna 1931. Pienestä pitäen Anthony (tai Tony, kuten häntä myös kutsuttiin) haaveili jesuiittapapin urasta. Jeesuksen seuran noviisiksi de Mello valittiin vuonna 1947 ja pappisvihkimyksen hän sai vuonna 1961. Lisäksi de Mellolla oli psykoterapeutin koulutus. Anthony de Mello menehtyi äkilliseen sydänkohtaukseen vuonna 1987.

Toisessa alaluvussa (2.2) paneuduin de Mellon suhteeseen kotikirkkoonsa roomalais-katolisuuteen sekä hänen sidoksiinsa ja vaikutteisiinsa muista uskonnoista. Katolinen kirkko ja jesuiitat olivat aina de Mellon koti, mutta hän oli todella avoin myös muille uskonnoille. Erityisesti Intian uskonnot ovat vaikuttaneet hänen opetukseensa. Erityisesti on mainittava buddhalaisuus ja buddhalainen zen -perinne, sillä se on läsnä lähes jokaisessa de Mellon käyttämässä meditaatioharjoituksessa. Hengitysharjoitukset, mielen tyynnyttäminen rentouttamalla keho ja erilaiset keskittymistä parantavat lyhyet mantrat ovat kaikki zenbuddhalaisuuden tunnusmerkkejä, jotka de Mello on ottanut osaksi omia harjoituksiaan. Lisäksi hindulainen mystinen orientalismi on jättänyt leimansa de Mellon ajatteluun, mutta ei niin selvästi kuin zen. Katolisen kirkon meditaatioperinteestä de Mello pitää oppi-isänään Ignatius de Loyolaa ja hänen Hengellisiä Harjoituksiaan.

Kolmannen alaluvun (2.3) teemana oli Anthony de Mellon näkemys muista ihmisistä. Tässä asiassa de Mello on uskollinen katoliselle kirkolle pitäen ihmistä Jumalan kuvana ja ihmisen ruumista Raamatun mukaisesti pyhän Hengen temppeleinä. Vaikka synty on turmellut meidät ja olemme menettäneet lapsen kaltaisuuden, Anthony de Mello kuvaa meitä kuitenkin kauniiksi ja rakastettaviksi. Erityisesti Jumala rakastaa meitä aivan käsittämättömän paljon. Omalta persoonaltaan de Mello on ollut avarakatseinen kaikkia ihmisiä kohtaan, ”kaikkien ihmisten veli”. Hän on myös ollut pidetty ja innostava opettaja.

Toiseen pääluukuun (luku 3) siirryttäessä näkökulma siirtyy pääasialliseen tutkimustehtävään, käsitykseen hengellisestä heräämisestä. Heti luvun aluksi heräämisen määrittellen tarkoittavan havahtumista painajaisunesta huomaamaan, että kaikki on hyvin juuri nyt, kaikesta elämän sotkuisuudesta huolimatta. Heräämisen

voisi korvata myös sanoilla havahtuminen ja spiritualiteetti eli hengellisyys. Myöhemmin de Mello puhuu myös sisäisestä vapautumisesta tarkoittaen heräämistä. de Mello pitää itse hengellisyyttä hereille havahtumisen merkityksessä kaikkein tärkeimpänä asiana, minkä voimme kuvitella. Hengellisyys merkitsee pois oppimista unesta, jota näemme. Lähtökohdaksi muodostuu näin ollen nimenomaan hengellisyys, ihmisen oma sisäinen maailma. de Mellon viesti on se, etteivät useimmat ihmiset koskaan huomaa ihmiselämän kauneutta tai suloisuutta, sillä he nukkuvat läpi koko elämänsä. Vaikka herääminen olisi tärkeää, ihmiset eivät kuitenkaan todellisuudessa halua herätä. Syynä on se, että heräämisprosessi on epämiellyttävä. Painajaisuni estää ihmisiä kuitenkin olemasta onnellisia.

Kuten jo tutkimuskysymyksen yhteydessä kävi ilmi, de Mellolla on selkeä syy siihen, miksi hän puhuu ja opettaa hengellistä heräämistä. Alaluvussa 3.1 käsittelin maailman pahuutta. de Mellolle maailma on pahuuden tyyssija, jossa yhteiskunta, kulttuuri ja omalta osaltaan myös uskonto pitävät meitä vankeinaan. de Mellon puhe on välillä suorastaan radikaalia. Uskomuksista, käsityksistä, tavoista ja riippuvuuksista koostuva kerros sitoo meidät tähän maailmaan ja estää meitä näkemästä ja heräämästä. Meidän pitäisi havahtua näkemään kulttuurin ja yhteiskunnan vinoutuneet rakenteet ja irrottautua vääristä uskomuksista, joita meille tarjotaan pienestä pitäen. Eräs tärkeimmistä väitteistä määriteltessä maailman pahuutta lienee se, että ihmiset ovat hylänneet Jumalan ja korottaneet itsensä, maallisen hyvän ja saavutuksensa epäjumalien asemaan. Itsensä ylentäminen synnyttää kauhua, kiihtymystä ja tyhjyyttä. Maailman hyväksyntää, valtaa ja menestystä tavoitellessaan ihminen kadottaa sielunsa, eikä voi eikä osaa olla onnellinen. Vaikka olemme Jumalan kuvia, eläessään maailmassa olemme turmeltuneet ja menettäneet lapsen kaltaisuuden. Menetetty viattomuus on yksi suurimmista menetyksistä, sillä olemme samalla menettäneet ainutlaatuisuuden kipinän ja meistä on tullut osa kontrolloitua massaa.

Alaluvussa 3.2 esittelin heräämisen kolme vaihetta. Ensimmäinen vaihe on myöntää rehellisesti, ettei halua herätä, sillä emme halua olla onnellisia. Hurjan kuulaisen väitteen takaa löytyvät kuitenkin hyvät perustelut. Koko ajan de Mellon ajattelussa korostuu, että väärät uskomukset estävät onnellisuuden. Onnellisuus, joka on de Mellolle äärettömän tärkeä käsite puhuttaessa heräämisestä, ei tule ilman työtä ja suuria menetyksiä. Harva ihminen on valmis luopumaan menestyksestään, maallisesta omaisuudesta ja jopa ihmisistä ympärillään saavuttaakseen vapauden ja de Mellon

tarjoaman todellisen onnellisuuden. Todellinen onnellisuus on hänelle kiintymättömyyden tila, jossa ei ole kiintymystä onnellisuuden tulemiseen tai menemiseen. Toinen heräämisen vaiheista on kuunteleminen. de Mello korostaa, ettei kuunteleminen ole samaa mieltä olemista, vaan halu nähdä välähdys totuudesta. Kuunteleminen on myös hänen mukaansa halua oppia pois ja sitä kautta pääsyä hengellisyyden tilaan. Kolmas vaihe heräämisessä on ymmärryksen lisääminen itsehavainnoinnin kautta. Itsehavainnointi tapahtuu tarkkailemalla itseä ulkopuolelta, tuomitsematta tai hyväksymättä, ohjaamatta havainnointia millään muotoa. Tarkoituksena on huomata oman itsen itsekkyydet ja halut, jotka hallitsevat meitä. Heräämiseen pelkkä havainnoiminen ei kuitenkaan riitä, vaan meidän täytyy päästä irti riippuvuuksistamme ja omasta itsestämme. Itsestä riisuutuaksemme meidän tulee irrottautua itserakkaudestamme, omasta tahdostamme ja omista eduistamme ja kiinnittyä koko sydämellämme Jumalaan. Epämiellyttävyydestään huolimatta nämä vaiheet ovat de Mellon mukaan ainoa kunnollinen tie todelliseen heräämiseen ja sitä kautta todelliseen vapautumiseen maailman kahleista.

Alaluvussa 3.3 selvitin, millaisia keinoja heräämiseen oikein on. de Mellon tarinat tekevät selväksi, että ei ole olemassa mitään menetelmää, joka todella johtaisi sisäiseen vapautumiseen. Fyysiset ja henkiset mietiskelyn menetelmät ovat vain apuvälineitä, jotka auttavat lähemmäs tavoitetta. Tärkein tavoite on piilossa, menetelmien ulottumattomissa. Opettaja voi antaa kaavoja, mutta todellista oppimista ei voida pukea sanoiksi, vaan se on tunne, jolle ei ole selitystä. Lisäksi jokaisen on opittava itse, tuntemalla, tutkimalla ja koettelemalla. Kun ihminen oppii tekemään havaintonsa itse, ilman kaavojen tuomaa turvaa, hän saavuttaa hiljaisuuden. Hiljaisuus, rukous ja Raamatun luku johdattavat meitä tiedostamaan itsemme, sydämemme liikkeitä ja meitä ohjaavat tunteet. Itsensä tiedostaminen on osa omantunnon tutkiskelua. Omantunnon tutkiskeluun liittyy myös ymmärtäminen, joka auttaa luopumaan meitä sitovista riippuvuuksista. Kun ymmärrämme miksi olemme riippuvaisia, pystymme heräämään todellisuuteen ja saavuttamaan todellisen onnellisuuden.

Kolmannessa pääluvussa (luvussa 4) kiinnitin huomioni näkemisen vaikeuteen. Luvun alussa erottelin toisistaan kaksi termiä, joita de Mello käyttää rinnakkain. Katseleminen on osa heräämisprosessia ja erityisen tärkeä havahtumisen saavuttamiseen. Näkeminen taas ohjaa havainnointiamme, ja halumme nähdä rajoittaa

tavoitteiden saavuttamista. Saavuttaaksemme hengellisen heräämisen meidän on mentävä omien aistiemme taakse. Emme siis katso ainoastaan silmillämme, vaan myös ja ennen kaikkea sydämellämme. Alaluvussa 4.1 keskityin sisäiseen katsemiseen eli kontemplaatioon. Kontemplaatiota ja meditaatiota ei voida erottaa toisistaan, mutta korostan tarkoituksella kontemplaation puolta. Kontemplaatio merkitsee ihmisen ja Jumalan välistä yhteydenpitoa, jossa sanat, mielikuvat ja käsitteet eivät ole pääroolissa. Sen kautta ihminen pyrkii kohtaamaan Jumalan omassa itsessään, syvällä sielussaan ja sydämessään. Kontemplaatio on siis mielikuvaharjoittelua, jossa ihminen asettaa itsensä vuorovaikutukseen Raamatun henkilöiden kanssa ja keskustelee heidän kanssaan. Hän on myös mielikuvissaan mukana tapahtumissa, joita hän kontemplieri. Kontemplaation ytimenä de Mello pitää ihmetyksen tuntoa, joka syntyy meidän katsellessamme Jumalan käsittämätöntä hyvyttä luomakuntaansa kohtaan. Tärkeää kontemplaatioissa on myös mielikuvituksen käyttö. Mielikuvituksen avulla suoritettava kontemplaatio auttaa muun muassa voittamaan synnynnäisen arvottomuuden tunteen, joka estää meitä ottamasta vastaan Jumalan armoa ja rakkautta. Kontemplaation saavuttamiseksi ihmisen tulee olla kokonaan kiinni nykyhetkessä. Kontemplierimalla Raamattua ja Jeesuksen elämää löydämme sisäisen rauhan ja vapauden, jolloin heräämme.

Alaluvussa 4.2 paneuduin hiljaisuuteen ja sen merkitykseen de Mellon ajattelussa. Koko ajan de Mello palaa puhumaan hiljaisuudesta. Hiljaisuus ja yksinolo merkitsevät hänelle merkittäviä hengellisen kasvun olosuhteita. Mahdollisesta tuskallisuudestaan huolimatta hiljaisuus puhdistaa ja on polku itsensä ja Jumalan kohtaamiseen. Eläminen hiljaisuudessa avaa siis ovet syvempään itsetuntemukseen että Jumalan tuntemiseen tietoisuuden kautta. Vähitellen hiljaisuus ja tyyneys muuttuvat rukoukseksi, jossa Jumala ilmaisee itsensä. Kaikenlainen mietiskely tarvitsee sekä sisäistä että ulkoista hiljaisuutta. Lisäksi mietiskely itsessään synnyttää ja syventää hiljaisuutta. Hiljaisuuden lisäksi Anthony de Mello korostaa sisäisen vapauden välttämättömyyttä mietiskelyn lähtökohtana. Ainoastaan sisäinen sydämen vapaus antaa meille hänen mukaansa kyvyn tehdä oikeita päätöksiä ja Jumala voi kiinnittää tahtomme siihen, mikä oikeasti on meille parhaaksi ja Jumalalle itselleen suuremmaksi kunniaksi.

Viimeisen alaluvun 4.3 sisällöksi nousi rakkaus kontemplaation ja laajemmin koko heräämisprosessin taustana. Hengellisten harjoitusten teon yhtenä päämääränä on

saavuttaa hengellinen vapaus. Vapaus antaa ihmiselle edellytykset etsiä, löytää ja seurata Jumalan tahtoa omassa elämässään ja näin järjestää rakkautensa viisaasti. Korkeimman rakkauden tulisi olla hengellinen eli rakkauden Jumalaan. Vasta toisena tulee rakkaus aineelliseen maailmaan. Kun ihminen rakastaa toista ihmistä yhteydessä Jumalaan ja ikuiseen Rakkauteen, rakkaus on täydellistä ja rakkaudet pysyvät tasapainossa. de Mello viittaa usein myös Ignatius de Loyolan Hengellisiin Harjoituksiin. Puhuessaan rakkaudesta de Mello nostaa Ignatiuksen kaksi erilaista näkökulmaa rakkauteen. Ensimmäinen on se, että rakkauden tulisi näkyä enemmän tekoina kuin sanoina. Toiseksi rakkaus koostuu vastavuoroisuudesta, antamisesta ja jakamisesta. Jumala tuhlaa meille rakkauttaan, ja me vastaamme siihen pyrkien tekemään kaikki tekemme Jumalan suuremmaksi kunniaksi. Täytyy muistaa, että Jumala on läsnä kaikessa ja kaikkialla. Kun pysymme jatkuvasti tietoisina Jumalan läsnäolosta meissä, elämme rakkautta todeksi myös maailmaan.

Saamieni tietojen mukaan tekemäni pro gradu- työ on ensimmäinen Anthony de Melloa käsittelevä ylemmän korkeakoulutason tutkimus Suomessa. Kiinnostus hengelliseen elämään ja hiljaisuuden retriitteihin on ollut kasvava viime vuosikymmenien aikana myös Suomen mittakaavassa. Näin ollen myös Anthony de Mellon opetukset ovat alkaneet herättää kiinnostusta hengellisen elämän etsijöissä. Oma tutkimukseni on ainoastaan pieni pintaraapaisu Anthony de Mellon monimuotoiseen teologiaan. Jouduin rajamaan tutkimustehtäväni ulkopuolelle paljon kiinnostavaa materiaalia. Tästä syystä toivon, että työni herättää opiskelijoiden ja tutkimushenkilökunnan kiinnostuksen ja saa pian jatkoa. Mielenkiintoisia tutkimuskohteita voisivat olla muun muassa hänen syvempi käsityksensä rakkaudesta, Jumalan toiminnasta sekä kontemplaatiosta laajempaan kristilliseen kontekstiin sovitettuna. Myös de Mellon moniuskonnollinen maailmankatsomus saattaisi toimia tutkimuskohteena yksinäänkin.

LYHENTEET

HH Hengellisiä Harjoituksia

HVTM Havahtuminen

KTSM Katseleminen

RKKT Rakkauden tiellä

KLL Kuuletko linnun laulun

LHT Lähteillä

TMV Tyhmyyden välähdyksiä

VV Viisauden välähdyksiä

SDH Sadhana: tie Jumalan luo

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Lähteet

de Mello, Anthony

1981 Sadhana: tie Jumalan luo. (Sadhana, a Way to God, 1978–1979). Suom. Leena Kangas. Helsinki, Katolinen tiedotuskeskus.

2001 Havahtuminen: A. de Mellon pitämän hengellisen konferenssin nauhoitetut luennot. (Awareness: A. de Mello spiriality conference in his own words, 1990). Suom. Vuokko Rissanen. Helsinki, Like.

2003 Tyhmyyden välähdyksiä. (One Minute Nonsense, 1992). Suom. Vuokko Rissanen. Saarijärvi, Gummerus Kirjapaino.

2006 Lähteillä: hengellisten harjoitusten kirja. (Wellsprings: a book of spiritual exercises, 1984.) Suom. Mikko Peura. Helsinki, Kirjapaja.

2007 Rakkauden tiellä. (Call to Love: Meditations, 1991.) Suom. Mikko Peura. Helsinki, Kirjapaja.

2008 Kuuletko linnun laulun? (The Song of the Bird, 1982). Suom. Paavo Rissanen. Helsinki, Kirjapaja.

2009 Viisauden välähdyksiä. (One Minute Wisdom, 1985). Suom. Vuokko ja Paavo Rissanen. Helsinki, Kirjapaja.

2010 Katseleminen: Mietiskelyä Ignatius de Loyolan Hengellisten harjoitusten äärellä. (Seek God Everywhere – Reflections On The Spiritual Exercises of St. Ignatius, 2010.) Suom. Jaakko Heinimäki. EU, Johnny Kniga Kustannus.

2013 Uudistuminen: löydä elämän syvempi merkitys. (Rediscovering Life –

Awaken to reality, 2012.) Suom. Teija Hartikainen. Helsinki, Basam Books.

Kirjallisuus

Arola, Pauliina, Hyry, Katja, Kalha, Ulla, Pentikäinen, Antti ja Pentikäinen, Elina

2003 Uskonnon matkakirja: Uskonnot tänään. Helsinki, Kirjapaja.

Ensimmäinen kirje korinttilaisille

1992 Ensimmäinen kirja korinttilaisille – Pyhä Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos.

Hye, Tae (Niinimäki, Mikael)

2009 Suomalainen zen-opas. Helsinki, Basam books.

Jaanu-Schröder, Marjatta

2005 Katolisen oppilaan kirja. Helsinki, Opetushallitus.

2008 Lukion katolinen uskonto. Helsinki, Opetushallitus.

Jolkkonen, Jari

2007 Systemaattinen analyysi tutkimusmetodina: Metodiopas. Joensuu, Joensuun yliopisto. Teologinen tiedekunta.

Keene, Michael

2004 Maailman suuret uskonnot. (World Religions, 2002). Suom. Kaarina Turtia. Helsinki, WSOY.

Kirje galatalaisille

1992 Kirje galatalaisille – Pyhä Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos.

Kirje roomalaisille

1992 Kirje roomalaisille – Pyhä Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos.

Komulainen, Jyri

2004 Kristillistä teologiaa hindulaisella maaperällä. – Teologian ilmansuuntia: Näkökulmia uskontulkintoihin Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Toimittaneet Tiina Ahonen ja Jyri Komulainen. s. 21–80. Helsinki, Gaudeamus Kirja.

2006 Guru Jeesus: tutkielmia hindulaisuudesta ja kristinuskosta. Helsinki, Suomen Teologinen Kirjallisuusseura. Julkaisu 251.

Loyola, Ignatius de

1981 Hengellisiä harjoituksia. (Exercitia spiritualis, 1548.) Suom. Seppo A. Teinonen. Helsinki, Suomalainen teologinen kirjallisuusseura. Julkaisu 128. 2.painos.

Luukkaan evankeliumi

1992 Luukkaan evankeliumi – Pyhä Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos.

Matteuksen evankeliumi

1992 Matteuksen evankeliumi – Pyhä Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos.

Watts, Alan W.

2002 Zen. (Way of Zen, 1957.) Suom. Reijo Lehtonen. Helsinki, Otava.

Internet -aineisto

de Mello, Bill

Tony de Mello: a short biography by Bill de Mello. Internet- osoite:

<http://users.tpg.com.au/adsligol/tony/index.html><http://users.tpg.com.au/adsligol/tony/index.html>. Luettu: 6.2.2012.